

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Heeft het vonnis, dat de scheiding van tafel en bed uitspreekt, al dan niet terugwerkende kracht tot op de dag van het instellen van den eis, wat de scheiding van goederen tussen de echtgenoten betreft ?

1. De scheiding van tafel en bed, ontstaan onder invloed van de Kerk, die in de Middeleeuwen elke wetgeving en rechtspraak in zaken van huwelijk en echtscheiding uitoefende (*Oud-Vaderlands Burgerlijk recht*, door *De Blécourt* en *Fischer*, Wolters, Groningen, 1950; n° 52, a) werd gedurende de Franse revolutie afgeschaft : de opheffing van de verplichting der echtgenoten om samen te leven, zonder dat de huwelijksband werd verbroken, werd beschouwd als strijdig met het principe der individuele vrijheid (Nationale vergadering, Wet van 20 September 1792, art. 1-3, 6 en 7). Niets anders dan de echtscheiding werd dan ook geduld. Uit godsdienstige overwegingen besloot echter de commissie, in 1800 belast met het opstellen van de Code civil, de scheiding van tafel en bed toch weer mogelijk te maken. Slechts laat — eerst gedurende de bewerking van de code — werd aan deze mogelijkheid gedacht, met als gevolg een oppervlakkige en weinig uitgewerkte behandeling van het hoofdstuk, waarin de regels betreffende scheiding van tafel en bed werden vastgelegd. Later is dan ook vaak de vraag gerezen of de regels die de echtscheiding beheersen ook op de scheiding van tafel en bed moeten toegepast worden, wat, over het algemeen, bevestigend werd beantwoord. Wat niet belet dat deze stelling ook hardnekkig werd bestreden (Bibliographie over deze twistvraag : *Emile van Dievoet*, *La séparation de corps et la loi du 20 mars 1927*, Louvain, 1928, p. 9).

2. Komen we nu tot het probleem dat we willen bestuderen : heeft het vonnis, dat de scheiding van tafel en bed uitspreekt, al dan niet terugwerkende kracht tot op de dag van het instellen van de eis, wat de scheiding van goederen tussen de echtgenoten betreft ? Hierover lezen we in het B. W. niets; inderdaad, artikel 311 bepaalt uitsluitend dat de scheiding van goederen een wettelijk gevolg is van de scheiding van tafel en bed, zonder meer. Deze moeilijkheid, die zich natuurlijk ook bij de echtscheiding voordeed, werd door de wetgever opgelost door de wet van 14 December 1935, artikel 7, die in het B. W. artikel

266bis inlaste : de terugwerkende kracht van het vonnis dat echtscheiding uitspreekt, wordt, wat de gevolgen tussen de echtgenoten ten aanzien van hun goederen betreft, duidelijk bevestigd. Het is wel eigenaardig dat we moeten vaststellen dat de scheiding van tafel en bed niet alleen door de opstellers van de Code Napoleon, maar ook thans nog door de hedendaagse wetgever stiefmoederlijk wordt behandeld. De wetgever heeft, alhoewel de moeilijkheid zich zowel in geval van echtscheiding als in geval van scheiding van tafel en bed voordeed, alleen in het eerste een einde gesteld aan een eindeloze reeks discussies, en, wat het tweede betreft, een aloud twistpunt weer aangewakkerd. Welke was de toestand vóór het nieuwe artikel? Vóór 1935 werd de terugwerkende kracht van het vonnis van echtscheiding of van scheiding van tafel en bed door de Belgische rechtsleer en rechtspraak nu eens aanvaard, dan weer verworpen, alhoewel ze in Frankrijk algemeen werd aangenomen. Daar het probleem in beide gevallen volkomen identiek is, kunnen we de vroeger voor beide gevallen aangevoerde argumenten thans nog voor de scheiding van tafel en bed laten gelden en ze aanvullen met de stellingen uit de jongste rechtsgeleerde werken (Bibliographie in R. P. D. B., 1949, d.i. een herdruk van deze van 1931, v° divorce, n° 462; aan te vullen met : tegen de terugwerkende kracht : De Page, *Traité élémentaire de droit civil belge*, t. I, n° 999; E. Van Dievoet, op. cit., p. 153, n° 45; Claude Renard, *Examen de jurisprudence* (1939-1948), in : *Revue critique de jurisprudence belge*, 1950, p. 229, n° 41; Pro : Kluyskens, VII, n° 514 en VIII, n° 233; Gunzburg, *Huwelijkscontract*, n° 135; Maurice Dembour, *Rev. prat. not.*, 1943, p. 472; zonder duidelijke stellingneming : Piret en Pirson in *Examen de jurisprudence, Régimes matrimoniaux*, n° 3, *Revue critique de jurisprudence belge*, 1949.)

3. Het ogenblik waarop de scheiding van goederen, als gevolg van de scheiding van tafel en bed, plaats heeft is niet altijd hetzelfde : ten opzichte van de derden heeft deze slechts gevolg van de door het B. W.

(artikel 1445) en het W. B. R. (artikels 872 en 880) voorgeschreven publiciteitsmaatregelen af. Over dit punt gaan de moderne auteurs akkoord. De Page schrijft hierover (ibidem): « *A l'égard des tiers, la séparation de biens, suite obligée de la séparation de corps, n'a, incontestablement cette fois, d'effet qu'à partir de l'accomplissement des mesures de publicité prescrites par les art. 1445 du C.c., et 872 et 880 du C. pr. c.* » Zo ook Kluyskens (ibidem) en Piérard. Deze laatste schrijft (In zijn werk *Divorce et séparation de corps, traité théorique et pratique*, Bruxelles, 1929, t. II, n° 821): « *A l'égard des tiers, la séparation de corps et la séparation de biens qu'elle entraîne ne produisent leurs effets qu'à partir des mesures de publicité prescrites par l'art. 880 du code de procédure civile. L'inobservation de ces mesures de publicité a pour sanction que la séparation de biens ne pourra être opposée aux tiers de bonne foi.* » (Zo ook in zijn *Précis du divorce et de la séparation de corps*, 1938, n° 239). Dit punt is dus thans niet meer betwist.

4. Ten opzichte van de echtgenoten echter worden twee verschillende opvattingen verdedigd: de enen beweren dat het vonnis, waarbij scheiding van tafel en bed wordt uitgesproken, wat de scheiding van goederen betreft, terugwerkende kracht heeft tot op de dag, waarop de eis werd ingesteld; de anderen verwerpen alle terugwerkende kracht en nemen, als uitgangspunt van de scheiding van goederen, de dag waarop de scheiding van tafel en bed werd uitgesproken. Ook in de rechtspraak is er helemaal geen eenheid. We zullen dan ook achtereenvolgens rechtsleer en rechtspraak bestuderen.

5. In de rechtsleer worden de volgende argumenten aangehaald ter bestrijding van de terugwerkende kracht:

1) Artikel 266bis betreft de echtscheiding en kan bijgevolg niet toegepast worden op de scheiding van tafel en bed. De Page schrijft (ibidem): « *L'art. 266bis du C.c. ne parle que du divorce. La séparation de corps reste donc soumise au droit commun.* » Piret en Piron sluiten zich daarbij aan: « *Il reste toutefois, que l'art. 266bis ne parle que du divorce et que, dérogeant au droit commun des jugements constitutifs d'état, qui ne rétroagissent pas, il est d'interprétation restrictive* » (ibidem). Hierop kunnen we antwoorden dat de scheiding van tafel en bed weliswaar niet werd genoemd, maar dat de wetgever toch wel de bedoeling gehad heeft de terugwerkende kracht in beide gevallen te doen gelden; inderdaad, daar de toestand ingeval van echtscheiding of van scheiding van tafel en bed volkomen identisch is, zou een verschillende oplossing voor beide gevallen volkomen onbegrijpelijk en onlogisch zijn. Het is niet denkbaar dat de wetgever de bedoeling zou gehad hebben de wederrechtelijke verminking van de huwelijksgemeenschap gedurende een proces van scheiding van tafel en bed te laten gebeuren, terwijl hij ditzelfde misbruik, wat de echtscheiding betreft, uitdrukkelijk afschaft. Waarom werd dan de scheiding van tafel en bed in de nieuwe wet niet vermeld? « *S'agit-il, depuis la mise en vigueur de l'art 266bis du C.c., d'une lacune législative? Peut-être, mais de lege lata, les textes sont tels* » schrijft De Page (ibidem). Daar deze zienswijze, als zou het ontbreken van een tekst te wijten zijn aan een vergetelheid van de wetgever, slechts een hypothese is, kunnen we er zonder aarzelen ook een andere tegenoverstellen: waarom niet veronderstellen dat de wetgever wel aan beide gevallen heeft gedacht, maar het niet meer nodig vond, na de terugwerkende kracht van het vonnis van echtscheiding

te hebben bevestigd, dit nog eens te doen, wat de scheiding van tafel en bed betreft: het is toch vanzelfsprekend. Deze redenering kunnen we nog kracht bijzetten door auteurs aan te halen die voorstellen de bepalingen betreffende echtscheiding analogisch op de scheiding van tafel en bed toe te passen, telkens als dit niet in strijd is met de algemene principes, de natuur zelf van de scheiding van tafel en bed of met een uitdrukkelijke bepaling van de wet (Bibliographie: Zie Van Dievoet, op. cit., p. 9).

2) Bij gebrek aan wettelijke bepaling moet het gemeen recht worden toegepast. Wat zegt het gemeen recht? Het gaat hier om een vonnis waarbij een nieuwe rechtstoestand in het leven wordt geroepen, en niet om een vonnis waarbij een reeds bestaande toestand wordt bevestigd. De scheiding van tafel en bed, heeft dus geen terugwerkende kracht. Dit is de redenering van De Page: « *Il s'agit d'un jugement constitutif d'un état nouveau. Il ne s'agit pas, en effet, d'un droit pécuniaire qui préexiste dans le patrimoine de son titulaire, et que le juge se borne à reconnaître, à consacrer. Il s'agit d'un droit personnel, créant un régime nouveau. La séparation de corps ne rétroagit donc pas au jour de la demande, ni en ce qui concerne les personnes (point certain), ni même en ce qui concerne les biens.* » Deze auteur steunt dus op een rechtsregel, die uit andere gevallen werd afgeleid. Geven we als voorbeeld art. 502: de ontzetting heeft haar uitwerksel van de dag van het vonnis af. Nu kan deze redenering zeer betwist worden: inderdaad, het gaat wel op een rechtsregel te formuleren wanneer men een reeks gevallen onder de loupe heeft genomen: maar deze regel geldt dan uitsluitend voor die bestudeerde gevallen en daarom nog niet voor de andere. Hem blindelings toepassen op gevallen waarvoor geen wettelijke regeling is voorzien, is derhalve niet van gevaar ontbloot, daar het aanleiding kan geven tot zeer onbillijke toestanden. Inderdaad, een regel, alhoewel sierlijk en kernachtig uitgedrukt, kan, precies door zijn beknoptheid, niet alle mogelijkheden, die zich in de werkelijkheid voordoen, omvatten, en daarom uiterst gevaarlijk zijn. Vandaar het gerechtvaardigde wantrouwen, dat reeds de Romeinen voor rechtsprincipes hadden: « *regula est, quae rem, quae est, breviter enarrat; non ex regula jus sumatur: sed ex jure quod est, regula fiat. Per regulam igitur brevis rerum narratio traditur, et, (ut ait Sabinus) quasi causae conjectio est, quae simul cum in aliquo vitata est, perdit suum officium* » (D. Lib. L., Tit. XVII, 1). Het rechtsprincipe verliest dus zijn waarde (*perdit suum officium*), wanneer het in één of ander punt verkeerd is (*simul cum in aliquo vitata est*). Dit is nu precies het geval in de door De Page aangehaalde regel, als zou een vonnis dat een nieuwe toestand in het leven roept geen terugwerkende kracht hebben: hij gaat immers niet op voor het vonnis dat de scheiding van goederen uitspreekt dat, wat zijn gevolgen betreft, tot de dag van de vordering teruggaat (art. 1445, al. 2). De regel waarop De Page zich steunt is dus wel niet zo absoluut als hij het voorstelt, daar de wetgever zelf er van afgeweken is. Onze opwerping wordt daarenboven nog geschraagd door het nieuwe art. 266bis, dat het vonnis van echtscheiding, wat de gevolgen tussen de echtgenoten ten aanzien van hun goederen betreft, tot op de dag van de eis doet terugwerken. Het gaat hier toch wel om een vonnis, waarbij een nieuwe rechtstoestand ontstaat. En toch heeft het vonnis terugwerkende kracht. Zouden we dan ook maar niet best besluiten dat er op de door De Page aangehaalde regel toch ook wel uitzonderingen zijn, en dat hij, door een niet te rechtsvaardigen abso-

lute toepassing ervan, ons gevoel van recht en billijkheid in het gedrang brengt. *Non ex regula jus sumatur*: laten we inderdaad geen «regel» blindelings toepassen. *Ex jure, quod est, regula fiat*: steunen we inderdaad op het recht, zoals het in de werkelijkheid bestaat, en passen we art. 266bis ook toe op de scheiding van tafel en bed, daar we in het laatste geval voor een toestand staan die volkomen identisch is met deze, die door het vonnis van echtscheiding ontstaat. De terugwerkende kracht van de vonnissen, die echtscheiding en scheiding van tafel en bed uitspreken, moeten, gezien de volledige gelijkheid van de toestanden in beide gevallen, op dezelfde redenering gesteund worden. We zien immers niet in waarom, betreffende de scheiding van tafel en bed, moet afgeweken worden van de regel die de echtscheiding beheerst, vooral niet wanneer deze afwijking gesteund is op een principe, waarvan de algemene draagkracht fel kan worden betwist.

Ook Piérard (*Traité*, n° 733; 1928) houdt beschouwingen in dezelfde zin als De Page, betreffende de terugwerkende kracht van de vonnissen van echtscheiding en scheiding van tafel en bed, die hij, terecht, samen behandelt: «*Un jugement admettant le divorce ou prononçant la séparation de corps est un jugement attributif d'un droit nouveau. Il établit de nouveaux rapports entre les époux. Il agit pour l'avenir; mais il ne rétroagit pas dans le passé, par la raison que ce qui est passé, fait, accompli, échappe à l'action de l'homme*». Dit schreef hij dus vóór de wet van 14 December 1935. Daar deze wet, ondanks zijn zienswijze, toch de terugwerkende kracht van het vonnis van echtscheiding ten opzichte van de goederen der echtgenoten in het leven riep, verwachtten we dan ook, dat hij voortaan dezelfde oplossing, wat de scheiding van tafel en bed betreft, zou voorstaan, vooral daar hij, in zijn uiteenzetting, de terugwerkende kracht van de vonnissen van echtscheiding en scheiding van tafel en bed, als afhankelijk van dezelfde gegevens beschouwde (ibidem): «*Le jugement de divorce a-t-il effet rétroactif? Cette question est vivement controversée tant en matière de divorce, qu'en matière de séparation de corps. Comme sa discussion soulève les mêmes questions dans les deux actions, nous l'examinerons en même temps pour l'une et pour l'autre*». In zijn *Précis* (1938) echter houdt hij geen rekening met het nieuwe aspect van de twistvraag, dat door de wet van 1935 was ontstaan, en verklaart hij zeer dogmatisch: «*Entre les époux, la séparation de corps ne rétroagit pas au jour de la demande; elle n'existe qu'à partir du jour où elle s'impose à titre de droit à chacun des époux*». (*Précis*, n° 239). Daar hij deze zienswijze niet eens schijnt te moeten motiveren, wensen we er niet de minste rekening mede te houden.

Ook Van Dievoet (Op. cit., n° 45) en Claude Renard (R.C.J.B., 1950, p. 229, n° 41) halen dezelfde argumenten aan.

3) Piérard, die met klem de terugwerkende kracht van het vonnis van echtscheiding en van tafel en bed heeft bestreden, weerlegt een «sentimenteel» argument op de volgende manier (loc. cit.): «*Enfin l'on invoque, à l'appui du système de rétroactivité des arguments d'une nature plus sentimentale que juridique: un demandeur, pour profiter d'une succession imminente à recueillir par la communauté du chef de l'autre époux va retarder sa procédure pour en bénéficier. Il ne sera jamais possible de déjouer pareils calculs dans les esprits assez vils pour les concevoir; l'époux demandeur, au surplus, serait même libre de renoncer à son action pour s'assurer le bénéfice de*

cette succession opulente. Si la femme estime que les mesures conservatoires mises à sa disposition par les articles 270 et 271 ne sont pas suffisantes et s'il se rencontrent des causes justifiant une demande en séparation de biens elle aura toujours la ressource d'intenter directement cette action.»

De wetgever echter, door het inlassen van artikel 266bis in het B. W., heeft duidelijk uiting gegeven aan zijn inzicht om een einde te stellen aan de wederrechtelijke vermindering van de gemeenschap gedurende een procedure van echtscheiding: «*Le but du législateur, en faisant rétroagir les effets pécuniaires du divorce entre époux, a été d'empêcher les parties de modifier abusivement pendant la procédure, la consistance de la communauté*», zegde Alex Pasquier (*Les Nouvelles, Droit civil*, T. II, Du divorce et de la séparation de corps, n° 1341, 1938). Deze vermindering is echter evengoed mogelijk in geval van scheiding van tafel en bed, daar de toestand in beide gevallen dezelfde is. En het is toch niet denkbaar dat de wetgever, bij het uitschakelen van een bepaald misbruik, de bedoeling zou gehad hebben datzelfde misbruik, maar dan in de scheiding van tafel en bed, te laten voortbestaan.

4) Ook artikel 311 zelf wordt als argument tegen de terugwerkende kracht uitgespeeld. Er is een verschil tussen de scheiding van goederen en de scheiding van tafel en bed. Inderdaad, de eerste is een gevolg van de tweede, en ze kan dus slechts bestaan van het ogenblik af, waarop de scheiding van tafel en bed bestaat. Aldus Piérard (*Traité*, n° 733): «*les demandes en séparation de biens, d'une part, et en divorce ou en séparation de corps, d'autre part, sont nettement distinctes. La séparation des biens est une conséquence de la séparation de corps, mais elle n'est pas incluse dans celle-ci*». Zo ook De Page (loc. cit.): «*On invoquerait en vain l'article 311 du code civil. La séparation de biens est, certes, un effet de droit de la séparation de corps; mais cet effet ne se produit, sauf texte dérogatoire qu'au jour où la séparation de corps elle-même existe*». Letten we echter op de woorden «*sauf texte dérogatoire*». En zouden we artikel 266bis niet als een afwijkende wetsbepaling kunnen beschouwen, die, alhoewel ze uiterlijk alleen op de echtscheiding schijnt toepasselijk te zijn, ook hier geldt op grond van de duidelijke bedoeling van de wetgever?

5) Talrijk zijn de auteurs die beweerd hebben dat artikel 1445, al. 2, op de scheiding van tafel en bed toepasselijk was (Bibliographie: R. P. D. B., v° divorce, n° 462). Dit artikel bepaalt dat het vonnis, dat scheiding van goederen uitspreekt, wat zijn gevolgen betreft, tot de dag van de vordering terugaat. Is dit op de scheiding van tafel en bed toepasselijk? Hierop antwoorden de meeste moderne Belgische auteurs ontkennend. Zo bijvoorbeeld De Page (ibidem): «*Objec-ta-t-on l'article 1445, al. 2, du Code Civil? En vain également, car cet article ne parle que du jugement de séparation de biens. Or, en matière de séparation de corps, le juge n'a pas à prononcer la séparation de biens, et il n'est pas saisi d'une demande à cette fin*». Ook Piérard zegt hetzelfde: «*... l'article 1445, par la place qu'il occupe dans le code et par les dispositions qui le précèdent et qui le suivent n'a eu en vue autre chose que la demande directe en séparation de biens. La disposition de l'article 1445 est dérogatoire au droit commun. En effet, si elle n'existait pas, le jugement de séparation de biens ne pourrait rétroagir, car il n'est pas déclaratif d'un droit ancien, mais attributif d'un droit nouveau... L'article 1445, al. 2, étant dérogatoire au droit commun, doit être de*

stricte interprétation et son application ne peut, par conséquent, être étendue à la séparation de biens, suite de la demande en divorce ou de la demande en séparation de corps.» (Traité, n° 733.) Piret en Pirson (R. C. J. B., 1949, n° 3) spreken zich eveneens uit in dezelfde zin: «*Dérogatoire au caractère constitutif des jugements créant une situation nouvelle, et comme tel d'interprétation restrictive, l'article 1445, al. 2, résiste à toute extension par son texte, son fondement et son organisation. Il ne concerne que le jugement qui «prononce la séparation de biens», seul objet d'une action reconnue exclusivement à la femme dont les intérêts pécuniaires sont mis en péril et ne peuvent être efficacement protégés que par la rétroactivité du jugement, même à l'égard des tiers, d'ailleurs avertis par la publicité donnée à sa demande?*».

Ook wij zijn er van overtuigd, dat de wetgever, in artikel 1445, al. 2, niets anders dan de scheiding van goederen op het oog had: uitsluitend daarover wordt gesproken en we kunnen niet beweren dat het de bedoeling van de wetgever geweest is deze bepaling eveneens voor de scheiding van tafel en bed te laten gelden. Inderdaad, deze twee gevallen verschillen totaal, waarop de zojuist aangehaalde auteurs terecht hebben gewezen. Maar de niet-toepasselijkheid van artikel 1445 staat natuurlijk de toepassing van artikel 266bis niet in de weg, welke oplossing we dan ook voorstaan.

In verband met artikel 1445, al. 2, weze nog het volgende opgemerkt: De auteurs (Piérard, Piret en Pirson) wijzen er op dat het een uitzondering vormt op de regel volgens dewelke de vonnissen, die een nieuwe rechtstoestand in het leven roepen, geen terugwerkende kracht hebben. Daarom mag het artikel volgens hen, niet breed worden uitgelegd. Wat ze echter uit het oog schijnen te verliezen is dat deze toch zo belangrijke uitzondering de waarde van hun rechtsregel zwaar aantast. En het is precies op deze regel dat grotendeels werd gesteund om de terugwerkende kracht van het vonnis, dat scheiding van tafel en bed uitspreekt, wat de goederen betreft, te bestrijden (zie argument n° 2).

6) Een afzonderlijke plaats willen we inruimen voor de argumenten van Claude Renard, die de terugwerkende kracht op grond van de volgende redenering heeft bestreden (loc. cit.): «*Nos savants collègues paraissent estimer que la solution est souhaitable, mais que de sérieux arguments militent, dans l'état actuel du droit positif, en faveur de l'opinion contraire. Nous partageons entièrement ce double point de vue. La raison et l'équité ont leurs droits, mais peut-on à tout propos, leur donner le pas sur les exigences de l'interprétation juridique, jusque dans ses règles les plus élémentaires? Les postulats les plus immédiats des principes techniques certains de l'ordre juridique, ne doivent pas être renversés sous couleur de satisfaire un bon sens et une équité toujours incertains. Or il est sûr que le jugement de séparation de corps est un jugement constitutif d'état, que ses effets légaux ne peuvent donc se produire qu'à sa date, et que la séparation de biens est l'un de ces effets légaux. Il n'y a plus de système juridique si l'on peut passer outre à ce raisonnement, à notre sens inattaquable, au moyen d'arguments de droit aussi inattendus que celui de l'arrêt de la cour d'appel de Liège (6 avril 1943, Pas. 1944, II, 19).*» Deze auteur plaatst dus tegenover elkaar: 1) gezond verstand en billijkheid, en 2) de regel volgens dewelke een vonnis, dat een nieuwe rechtstoestand doet ontstaan, geen terugwerkende kracht heeft. Dit laatste principe staat hem als een onaantastbaar dogma voor de geest: hij

spreekt van «*règles les plus élémentaires*», «*principes techniques de l'ordre juridique*», «*raisonnement inattaquable*». Wanneer we moeten kiezen, zegt hij, dan kiezen we het laatste, daar anders het juridisch systeem in elkaar stort.

We zouden graag accoord gaan met Claude Renard, indien het tweede vergelijkingspunt werkelijk zo vaststaand en onbetwistbaar was als hij het voorstelt. Maar zijn «*élémentaire*» regel gaat slechts op wanneer men artikel 1445, al. 2, en artikel 266bis doodzwijgt (zie argument n° 2). Wanneer men de uitzonderingen wegcijfert (in casu, over het hoofd ziet) dan is het gemakkelijk een rechtsregel uit te denken, die het praktische voordeel heeft dat men hem zonder te moeten nadenken, blindelings op het eerste het beste geval (in casu, de scheiding van tafel en bed) kan toepassen. Ons gezond verstand en ons gevoel van billijkheid komt dan in opstand, niet omdat het positieve recht onlogisch en onrechtvaardig is, maar omdat een zogezegd algemeen geldende regel, die in feite slechts waarde heeft voor een bepaalde, begrensde groep van concrete gevallen, onbezonnen werd toegepast. De tegenstelling tussen gezond verstand en billijkheid enerzijds en de aangehaalde rechtsregel anderzijds in het probleem dat we behandelen, heeft geen zin daar de «*regel*» — abstract beschouwd — van elke waarde is ontbloot. Een keuze tussen deze twee richtlijnen dringt zich niet op, sedert we, dank zij artikel 266bis, over een tekst beschikken, die een ander vraagstuk doet ontstaan, nl. moeten we artikel 266bis analogisch op de scheiding van tafel en bed toepassen, of moeten we onlogisch en onbillijk handelen? De eerste vraag hebben we al bevestigend beantwoord op grond van de bedoeling van de wetgever. En is de verwerping van de terugwerkende kracht in geval van scheiding van tafel en bed onlogisch en onbillijk? Claude Renard zegt het zelf. En terecht: we kunnen maar niet het minste verschil ontdekken tussen de toestand geschapen door de echtscheiding en deze geschapen door de scheiding van tafel en bed, wat de goederen van de echtgenoten betreft. Waarom dan de beide gevallen op een verschillende manier behandelen? Zeggen we dus als besluit dat artikel 266bis moet worden toegepast, wat trouwens logisch en billijk is.

7) Ten slotte nog een tekstargument tegen de toepassing van artikel 266bis op de scheiding van tafel en bed. In het besluit n° 300 van 30 Maart 1936 (artikel 40) worden verschillende bepalingen uit het Burgerlijk Wetboek toepasselijk verklaard op de scheiding van tafel en bed. Het artikel 266bis werd daar echter niet onder vermeld. (Gossieau, *Chronique*, J. T., 1949, p. 23, n° 58). Dit werd mooi weerlegd door Piret en Pirson (loc. cit.), die we dan ook aan het woord laten: «*La cour de Liège, dans son arrêt du 6 avril 1943 précité répond qu'on ne peut déduire d'une disposition uniquement relative à une mise en concorde de l'article 875 avec la procédure en divorce (cf. le rapport au Régent, Pasinomie 1935, p. 225, col. 1) un argument a contrario toujours dangereux d'ailleurs, au sujet d'une règle de fond. On pourrait ajouter que, dans la mesure où il aurait touché à une règle de fond, la légalité de l'arrêt serait douteuse puisqu'il fut pris en exécution d'une loi «de pouvoirs spéciaux» (loi du 7 décembre 1934, article 3) autorisant le roi à modifier les lois «sur la procédure en matière civile et commerciale».*»

6. Laten we nu de argumenten aanhalen, die ter verdediging van de terugwerkende kracht van het vonnis van scheiding van tafel en bed ten opzichte

van de goederen der echtgenoten worden naar voren gebracht :

1) « *Reeds vóór de wet van 14 December 1935, die in het B. W. het artikel 266bis heeft ingelast, volgens hetwelk het eindvonnis of het eindarrest dat de echtscheiding toelaat, wat zijn gevolgen tussen de echtgenoten ten aanzien van hun goederen betreft, tot op de dag van de eis zal terugwerken, was de quaestie betwist. Een niet onaanzienlijk deel van de rechtspraak was reeds toen de mening toegedaan dat het vonnis van scheiding van tafel en bed, althans wat de echtgenoten betreft, een terugwerkende kracht had ten aanzien van de scheiding van goederen die dat vonnis medebrengt.* » Aldus Prof. Kluyskens (Burgerlijk Recht, VII, n° 514).

2) De wet van 14 December 1935 is een krachtig argument voor de terugwerkende kracht : « *Sedert de wet van 14 December 1935, kan deze zienswijze met des te meer kracht verdedigd worden, daar zoals hierboven gezegd die wet een terugwerkende kracht aan de echtscheidingsuitspraak tussen de echtgenoten, ten aanzien van hun goederen verleent.* » zegt Professor Kluyskens (ibidem). Dit is zeer juist, gezien de bedoeling van de wetgever. Welk was het doel? Alex Pasquier antwoordt hier het volgende op : « *... le but du législateur, en faisant rétroagir les effets pécuniaires du divorce entre époux, a été d'empêcher les parties de modifier abusivement pendant la procédure, la consistance de la communauté* » (Novelles, Droit civil, T. II, n° 1341). Ook Piret en Pirson wijzen op het nagestreefde doel : « *L'article 266bis apparaît cependant, dans la pensée du législateur, comme une mesure de justice, d'ailleurs égale pour les deux époux dont les patrimoines respectifs reprendront leur indépendance réciproque à dater de la demande en divorce, et qui est dictée par la cessation de la vie commune.* » (Loc. cit.)

Het in 1935 ingelaste artikel 266bis levert dus het bewijs dat de wetgever paal en perk heeft willen stellen aan de oneerlijke wijzigingen aan de omvang der gemeenschap gedurende het proces van echtscheiding. Maar is dit ook op de scheiding van tafel en bed toepasselijk? Wanneer we de plaats van artikel 266bis in het B.W. beschouwen, luidt het antwoord ontkennend, maar indien we de bedoeling van de wetgever in acht nemen, moeten we zonder aarzeling ja zeggen. Het gaat inderdaad niet op te beweren dat de wetgever de bedoeling zou gehad hebben een misbruik, dat hij in het geval van echtscheiding uitschakelde, elders te laten voortbestaan, en dit dan nog wel in een volkomen identisch geval. Heeft hij dan het geval der scheiding van tafel en bed uit het oog verloren? Hij heeft zonder twijfel zijn wil te kennen gegeven een bestaand misbruik, dat zich gedurende de procedure van echtscheiding of van scheiding van tafel en bed kon voordoen, uit de weg te ruimen, dat staat buiten kijf. Het toepassingsveld heeft hij echter niet nauwkeurig afgebakend, door de scheiding van tafel en bed niet uitdrukkelijk te vermelden. Dit neemt echter niet weg dat, als we het door de wetgever nagestreefde doel in acht nemen, we noodzakelijkerwijze artikel 266bis op de scheiding van tafel en bed moeten toepassen.

3) Gezien de identiteit van de gevallen is het niet logisch dat er een verschil wordt gemaakt tussen een vonnis van echtscheiding, dat wel, en een vonnis van scheiding van tafel en bed, dat géén terugwerkende kracht zou hebben. « *Logisch is de heersende zienswijze niet... Men ziet niet goed in, waarom*

dezelfde solutie in zake scheiding van tafel en bed niet zou moeten aangenomen worden, » schrijft Kluyskens (ibidem). In dit verband merken we een tegenstrijdigheid op bij Piérard. In zijn *Précis* (1938, n° 239) verklaart hij zich nog steeds tegenstander van de terugwerkende kracht van het vonnis van scheiding van tafel en bed, en dit, alhoewel hij in zijn *Traité* (1929, n° 733) verklaart had dat echtscheiding en scheiding van tafel en bed beide tot dezelfde problemen aanleiding geven en bijgevolg samen moeten behandeld worden (de teksten werden geciteerd onder 5, 2). Daar tussen die twee data het nieuwe artikel 266bis tot stand kwam, begrijpen we niet goed die ommekeer in zijn houding, vooral daar hij in zijn *Précis* geen enkel argument aanhaalt tot staving van zijn zienswijze. Citeren we ook De Page, die schijnt gevoeld te hebben dat er iets niet in de haak was : « *S'agit-il, depuis la mise en vigueur de l'article 266bis du Code Civil d'une lacune législative?* » (loc. cit.). En ten slotte Piret en Pirson (loc. cit.) : « *L'article 266bis fait remonter les effets du divorce quant aux biens entre époux au jour de la demande; il considère cette demande, à juste titre, lorsque le divorce est admis, et sans égard aux lenteurs de la procédure, comme marquant la cessation de la vie commune et, par suite, des effets de la communauté. Les mêmes motifs valent assurément pour la séparation de corps et il n'est pas étonnant que l'identité des situations comme le but pratique poursuivi par la loi de 1935, aient conduit certaines juridictions à décider que l'article 266bis était applicable à la séparation de corps.* »

4) De Franse rechtsleer (Huc, t. IX, n° 272; Planiol et Ripert, t. IX, n° 689; Ripert et Boulanger, t. III, n° 751) en rechtspraak verklaren artikel 1445, al. 2, toepasselijk op de scheiding van tafel en bed. Ook in België heeft deze opvatting verdedigers gevonden (Bibliographie hierover : R. P. D. B., v° divorce, n° 462). Dit artikel wordt ook thans nog aangevoerd en wel door Kluyskens (loc. cit.) : « *... want men ziet niet goed in waarom de rechtspraak, gezien de wil van de wetgever om aan de echtscheiding een terugwerkende kracht te geven betrekkelijk de geldelijke belangen der echtgenoten, dezelfde solutie niet, door middel van een extensieve interpretatie van artikel 1445, die wel mogelijk is, thans niet aannemen zou.* » Hier ontbreekt echter een afdoende redenering om de mogelijkheid van een extensieve interpretatie van artikel 1445 op te grondvesten. De Page verzet zich tegen de toepassing van artikel 1445, en dit terecht, zoals we hierboven reeds hebben aangetoond (5, 5). We verdedigen de terugwerkende kracht dan ook niet op grond van artikel 1445, maar wel op grond van artikel 266bis, waarin de bedoeling van de wetgever duidelijk tot uiting komt.

7. Na de rechtsleer te hebben onderzocht komen we eindelijk tot de rechtspraak. Eenheid heerst hier al evenmin. Zowel vóór als na de wet van 17 December 1935 werd de terugwerkende kracht van het vonnis, dat scheiding van tafel en bed uitspreekt, ten opzichte van de goederen der echtgenoten, nu eens aanvaard, dan weer verworpen. Ziehier enkele vonnissen, waarbij ze werd verworpen : Luik, 10 Augustus 1854, Pas. 1855, II, 171; Rechtbank Gent, 27 November 1907, Rev. Prat. Not., 1909, p. 76; Rechtbank Brussel, 9 April 1910, B. J., 1910, 789; Pas. 1911, III, 5; Charleroi, 12 November 1912, J. T., 1912, 1241; Brussel, 3 Febr. 1938, Rev. Prat. Not., 1940, 236; Rechtbank Gent, 3 Juni 1942, Tijdschr. Not., 1945, 84.

Daar het nieuwe artikel 266bis pas in 1935 werd ingevoerd vergen de laatste twee vonnissen speciaal

onze aandacht. Op 3 Februari kreeg de rechtbank van eerste aanleg te Brussel te beslissen over moeilijkheden die zich voordeden naar aanleiding van de verdeling van een gemeenschap, als gevolg van een scheiding van tafel en bed, uitgesproken op 3 Mei 1930. Nu wordt in het vonnis gesproken van « 3 mai 1930, date de la dissolution de la communauté » (zonder nadere verklaring). Ten slotte nog het vonnis van 3 Juni 1942, van de dechtbank te Gent, waarbij de terugwerkende kracht wordt verworpen « *vermits dergelijk vonnis niet terugwerkt* ».

8. Er zijn echter vonnissen in tegenovergestelde zin. Merken we op het dat het Franse Hof van Cassatie de terugwerkende kracht aanvaardt (20 Maart 1855, D. P., I, 329; 18 Juni 1877, D. P., I, 445; 27 Mei 1921, D. P., 1923, I, 65), terwijl ons hoogste Hof zich tot-nogtoe niet over deze kwestie heeft uitgesproken. Zie hier enkele vonnissen : Rechtbank Nijvel, 29 December 1853, B. J., 1954, kol. 104; Rechtbank Luik, 27 Mei 1854, Cloes et Bonjean, 1954-1955, kol. 466; Brussel, 8 Augustus 1856, Pas. 1856, II, 346; Rechtbank Antwerpen, 30 Juni 1864, B. J., 1864, kol. 1476; Mechelen, 26 Juli 1893, Pas. 1894, III, 75; Luik, 6 April 1943, Rev. Prat. Not., 1943, 472 + noot Dembour; Pas. 1944, II, 19; Rechtbank Luik, 19 Maart 1947, Pas. 1947, III, 49.

De laatste twee zijn ook hier natuurlijk de interessantste. Daar het laatste de hele argumentatie van dat van 6 April 1943 overneemt, beperken wij ons tot dit vonnis, waaruit we het volgende uit de bewijsvoering lichten :

« *Attendu que c'est sous l'empire de cette nouvelle législation (art. 266bis) que la question doit être examinée...* »

Attendu qu'il est généralement admis que la séparation de corps emprunte au divorce toutes les règles compatibles avec le maintien du mariage.

Attendu qu'ainsi l'on peut dire qu'il y a analogie complète entre la séparation de biens dérivant du divorce et celle inhérente à la séparation de corps.

Attendu qu'au point de vue des principes de justice et d'équité, il ne se concevrait pas dans ces conditions qu'une conséquence commune et en tous points identique du divorce et de la séparation de corps, soit envisagée différemment selon qu'elle est accessoire de l'un ou de l'autre. »

9. Opmerking. — We aarzelen een vonnis aan te halen van de Burgerlijke Rechtbank te Brugge van 5 Februari 1936. Het werd in het Rechtskundig Weekblad (1936-1947, kol. 1180) samengevat als volgt :

« *Wanneer een vordering tot scheiding van goederen ingespannen werd en daarna een vordering tot scheiding van tafel en bed, mogen beide vorderingen samengevoegd worden, doch wegens de terugwerkende kracht van het vonnis tot op de dag dat de zaken respectievelijk werden ingespannen, dienen beide vorderingen afzonderlijk behandeld te worden.* »

Volgens de samenvatting zou dus het vonnis van scheiding van tafel en bed terugwerkende kracht hebben tot op de dag waarop de eis werd ingesteld. We lezen echter in het vonnis (kol. 1185) :

« *Aangezien beide vorderingen zeer nauw verbonden zijn en dientengevolge dienen samengevoegd te worden, alhoewel afzonderlijk onderzocht, daar het uitwerksel der twee vragen op twee verschillende datums aanvang neemt, artikel 1445 van het Burgerlijk Wetboek.* »

Maar welke zijn deze twee verschillende data? Wat de scheiding der goederen betreft is het natuurlijk de dag waarop de eis werd ingesteld (artikel 1445, al. 2). Wat de scheiding van tafel en bed betreft kan het of de dag van het instellen van de eis of die van de uitspraak van het vonnis zijn. Of slaat artikel 1445 ook op de scheiding van tafel en bed? Het is in elk geval niet duidelijk.

Merken we tevens op, dat, in het advies van het Openbaar Ministerie (Mr Matthys) de terugwerkende kracht wordt verworpen (kol. 1181) :

« *... terwijl dit vonnis voor wat betreft de vordering in scheiding van tafel en bed, slechts terugwerkt tot op de dag waarop dit vonnis werd uitgesproken.* »

10. Besluit. — Na alle argumenten voor en tegen afgewogen te hebben, zijn we tot het besluit gekomen dat artikel 266bis zeer goed op de scheiding van tafel en bed kan worden toegepast. We roepen de bedoeling van de wetgever in tegen degenen die aanvoeren dat artikel 266bis slechts op de echtscheiding zou slaan, maar we weigeren de terugwerkende kracht van het vonnis, dat scheiding van tafel en bed uitspreekt, wat de goederen der echtgenoten betreft, op artikel 1445, al. 2, te baseren. Gezien echter de zozeer uiteenlopende meningen in rechtsleer en rechtspraak, drukken we de wens uit dat de wetgever zou optreden om een einde te stellen aan deze betwisting, die sedert het tot stand komen van de Code Napoléon niet opgehouden heeft tussen tal van rechtsgeleerden een onbehaaglijke verdeeldheid te zaaien.

Frans DE PAUW.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer — 26 Maart 1953.

Eerste Voorzitter : M. Louveaux.

Raadsheer - verslaggever : M. Piret.

Eerste advocaat - generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Arbeidsongeval. — Proceskosten. — Toepasselijkheid van de wet van 20 Maart 1948 tot aanvulling van de Arbeidsongevallenwetten op de ten dage harer inwerkingtreding hangende gedingen.

De wet van 20 Maart 1948, waarbij aan de op 28 September 1931 samengeschatelde wetten op de arbeidsongevallen een bepaling is toegevoegd, houdende dat, behalve wanneer de eis roekeloos en plagend is, de kosten van alle op deze wet steunende vorderingen ten laste vallen van het bedrijfshoofd of van de verzekeraar, is van openbare orde, even goed als de door haar aangevulde arbeidsongevallenwetten. Zij is derhalve toepasselijk op de ten dage van haar inwerkingtreding hangende gedingen.

Ook al diende de rechter wegens de in de akte van beroep gestelde perken het voor definitief gegeven te houden, dat de eis tot vergoeding enkel gegrond was in de mate waarin, zoals de eerste rechter had beslist, verweerster aangeboden had daaraan te voldoen, behoorde hij te oordelen op het door aanlegster ingesteld hoger beroep en overeenkomstig de wet van 20 Maart 1948 te beoordelen of deze laatste zijn vordering al dan niet roekeloos en plagend had ingesteld.

Frisque t/ Gemeenschappelijke Verzekeringskas.

Gelet op het bestreden vonnis, de 30e November 1949 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Charleroi, rechtdoende in hoger beroep;

Over het eerste middel, schending van artikel 97 van de Grondwet, van artikel 2 van het Burgerlijk Wetboek, van artikel 130 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, en van het enig artikel van de wet van 20 Maart 1948 tot aanvulling, wat betreft de kosten van rechtspleging, van de samengeschatelde wetten op de arbeidsongevallen, doordat het bestreden vonnis, zonder vast te stellen dat de oorspronkelijke eis roekeloos en plagend was, ten onrechte beslist dat het door aanlegger in verbreking ingestelde hoger beroep, waarvan het enig doel de wijziging was van de scheidsrechterlijke sententie van 13 Februari 1948, voor zoveel enkel aanlegger in verbreking daarbij tot de kosten is veroordeeld, niet gegrond is en het aan aanlegger ontzegt, om de reden enerzijds dat de wet van 20 Maart 1948 niet van kracht was, toen de beroepen sententie werd gewezen en anderzijds, dat het geschil definitief was geregeld vermits aanlegger in verbreking generlei grief opwierp tegen de beroepen sententie, terwijl de rechtspleging nog steeds hangende was, vermits de bestreden beslissing het hoger beroep van aanlegger heeft ontvangen en vermits de wet van 20 Maart 1948 tot wijziging van artikel 130 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wat betreft de kosten van rechtsplegingen, voortvloeiende uit de toepassing van de samengeschatelde wetten op de arbeidsongevallen, onmiddellijk toepasselijk was op de hangende rechtsplegingen en inzonderheid besliste omtrent de kosten, verbonden aan de sententie waarvan

aanlegger in hoger beroep was gekomen, hoger beroep waarvan de ontvankelijkheid uitdrukkelijk erkend werd door de bestreden beslissing; terwijl bijgevolg de beslissing de kosten van beide partijen ten laste van verweerster in verbreking had dienen te leggen;

Overwegende dat uit de aan het Hof onderworpen stukken blijkt dat de eerste rechter, bij wie ter uitvoering van de bij koninklijk besluit van 28 September 1931 samengeschatelde wetten een vordering aanhangig was, welke ten doel had het herstel van de door een arbeidsongeval aan aanlegger berokkende schade verweerster bij vonnis van 13 Februari 1948 veroordeelde om aan aanlegger wegens tijdelijke arbeidsongeschiktheid de vergoeding te betalen, welke zij aanbod hem te betalen, niet gegrond verklaard de eis tot vergoeding voor een beweerde blijvende arbeidsongeschiktheid en alle kosten aanlegger ten laste legde;

Overwegende dat aanlegger op 22 Februari 1949 in hoger beroep kwam van deze beslissing, doch enkel voor zoveel daarbij uitspraak werd gedaan over de kosten, welk hoger beroep hij deed steunen op de wet van 20 Maart 1948, en dat het bestreden vonnis bedoeld hoger beroep ontvankelijk, doch niet gegrond verklaarde en buitendien aanlegger tot de in beroep gevallen kosten veroordeelde;

Dat het vonnis rust op de overwegingen aan de ene kant, dat de eerste rechter een wet, welke niet van kracht was toen hij uitspraak heeft gedaan, niet vermocht toe te passen en, aan de andere zijde, dat « nu het geschil volkomen en definitief geregeld is wat de grond betreft, de retroactiviteit van de wet van 20 Maart 1948 onaannemelijk is »;

Overwegende dat de wet van 20 Maart 1948 aan de op 28 September 1931 samengeschatelde wetten een bepaling toevoegt, welke luidt : « behalve wanneer de eis roekeloos en plagend is, vallen de kosten van alle vorderingen gesteund op deze wet ten laste van het bedrijfshoofd of van diens verzekeraar »;

Dat deze bepaling, welke de regelen aanvult ingevoerd bij de op 28 September 1931 samengeschatelde wetten tot vaststelling van de vergoedingen verschuldigd aan de door arbeidsongevallen getroffen, in het karakter van openbare orde van deze regelen deelt; dat zij derhalve, nu door de wetgever geen afwijking is ingevoerd; toepasselijk is op de ten dage van haar inwerkingtreding hangende gedingen;

Overwegende dat de door aanlegger ingestelde vordering te dien dagen nog hangende was, voor zoveel zij veroordeling van verweerster tot de kosten ten doel had;

Dat het vonnis de wet van 20 Maart 1948 had dienen toe te passen, zowel wat de in eerste aanleg gevallen kosten als wat de in hoger beroep gevallen betreft;

Overwegende dat verweerster ten onrechte aanvoert dat, naardien aanlegger de beslissing van de eerste rechter over de gegrondheid van de eis tot vergoeding buiten zijn hoger beroep had gesloten, de rechter in hoger beroep zich niet mocht uitspreken over het roekeloos of plagend karakter van de eis, noch bijgevolg de wet van 20 Maart 1948 toepassen;

Overwegende dat, ook al diende de rechter omwille van de in de akte van beroep bepaalde perken het voor definitief gegeven te houden, dat de eis tot vergoeding enkel gegrond was in de mate waarin, zoals de eerste rechter had beslist, verweerster aangeboden had daaraan te voldoen, hij behoorde na te gaan en

te oordelen op het door aanlegster ingestelde hoger beroep en overeenkomstig de wet van 20 Maart 1948 te beoordeelen, of aanlegger, door deze vordering aan te brengen al dan niet roekeloos en plagend had gehandeld;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat dit arrest zal worden overgeschreven in de registers van de Rechtbank van eerste aanleg te Charleroi en dat melding er van worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten van het geding tot verbreking;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Bergen, rechtdoende in hoger beroep.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer — 20 Maart 1953.

Eerste voorzitter : M. Louveaux.

Raadshereer - verslaggever : M. Daubresse.

Eerste advocaat - generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten : Mrs Van Ryn en Simont.

Vervoer. — Internationale Overeenkomst van Rome d.d. 23 November 1933 omtrent het goederenvervoer per spoorweg. — Betekenis van artikel 29, laatste lid, van deze Overeenkomst. — De omrekening van de in buitenlandse munt uitgedrukte schadevergoeding moet geschieden volgens de wisselkoers op de dag der betaling, niet volgens die op de dag van de levering der koopwaar.

Artikel 29, laatste lid, van de Internationale Overeenkomst van Rome dd. 23 November 1933 omtrent het goederenvervoer per spoorweg, goedgekeurd bij de wet van 6 Mei 1936, is overgenomen uit artikel 29, laatste lid, van de Berner Overeenkomst van 23 October 1924.

Uit het proces-verbaal van de op 28 Mei 1923 gehouden zitting van de Conferentie te Bern blijkt duidelijk, dat de woorden « op de dag der betaling » niet betekenen « op de dag der levering ». De Conferentie heeft doelbewust de opvatting afgewezen, volgens dewelke de omrekening van de in een buitenlandse munt vastgestelde schadevergoeding zou dienen te geschieden naar de wisselkoers op de dag van de levering der koopwaar.

Voorts blijkt uit de tekst zelf van voormelde bepaling, dat de makers ervan de begrippen « verlangen van de betaling » en « betaling » als onderscheiden hebben beschouwd.

Door te beslissen dat de omrekening van de in Franse franken uitgedrukte schadevergoeding moest geschieden naar de wisselkoers van de dag, waarop de schadevergoedingsvordering opeisbaar is geworden, d.i. ten dage, waarop de koopwaar had behoren te worden geleverd, heeft het bestreden arrest artikel 29, laatste lid, van de Internationale Overeenkomst van Rome dd. 23 November 1933 geschonden.

N.M. van Belgische Sporowegen t/
N.V. Julien Praet en Cie.

Gelet op het bestreden arrest, de 26e Maart 1952 gewezen door het Hof van Beroep te Brussel;

Over het enig middel : schending van artikel 29 van de Internationale Overeenkomst betreffende het goederenvervoer per spoorweg (I. O. G.), op 23 November 1933 te Rome ondertekend en goedgekeurd bij de wet van 6 Mei 1936, doordat het bestreden arrest, ofschoon bij verwijzing naar de gronden van de eerste rechter impliciet vaststellend dat de elementen, welke ten grondslag liggen aan de berekening van de van aanlegster gevorderde schadevergoeding, namelijk de aankoop prijs der vervoerde goederen, uitgedrukt waren in Franse franken, bij de bepaling van het bedrag der tegenwaarde in Belgische franken van de aan verweerder toegekende vergoeding, ten onrechte de omrekeningsvoet heeft toegepast, opgeleverd door de koers geldend ten dage waarop, volgens het Hof van Beroep, « de schuld vordering over de schadevergoeding opeisbaar wordt », dit is die van de dag, waarop de koopwaar had behoren te worden geleverd (5 Juni 1943), zulks terwijl voormeld artikel 29 der I. O. G. door te bepalen wat volgt : « indien de als grondslag » voor de berekening van de schadevergoeding dienen » de bedragen niet zijn uitgedrukt in de munt van de » Staat, waar de betaling wordt verlangd, geschiedt » de herleiding volgens de op de plaats en de dag der » betaling geldende koers », integendeel de omrekening tegen de koers geldend op de dag en de plaats der werkelijke betaling heeft willen opleggen, doordat het bestreden arrest door dienvolgens aanlegster te veroordelen tot het betalen van een vaste som in Belgische franken volgens een willekeurig gekozen omrekeningsvoet van de vreemde munt, voormeld artikel 29 heeft geschonden, bij toepassing waarvan het aanlegster had dienen te veroordelen tot het betalen van het bedrag in Belgische franken, welk nodig is om zich ten dage van de werkelijke betaling de Franse franken te verschaffen, die de waarde der verloren gegane koopwaar vertegenwoordigen;

Overwegende dat de in het middel aangehaalde bepaling de berekening regelt van de door de spoorweg te betalen schadevergoeding wegens geheel of gedeeltelijk verlies van de vervoerde koopwaar; dat de laatste alinea ervan luidt : « indien de als grondslag » voor de berekening van de schadevergoeding dienen » de bedragen niet zijn uitgedrukt in de munt van de » Staat, waar de betaling wordt verlangd, geschiedt » de herleiding volgens de op de plaats en de dag der » betaling geldende koers »;

Overwegende dat het bestreden arrest beslist « dat » onder dag der betaling dient te worden verstaan » niet, zoals de appellerende maatschappij (hier aanlegster) beweert, de dag waarop zij werkelijk zal » betalen, doch de dag waarop de schuld vordering van » de schadevergoeding opeisbaar wordt » dit wil zeggen hetzij de dag waarop de koopwaar wordt geleverd, hetzij de dag waarop bij het bestuur bezwaar wordt ingediend of op de dag van het aanhangig maken bij het gerecht van de eis tot betaling der schadevergoeding;

Overwegende dat artikel 29, laatste alinea, van de Internationale Overeenkomst betreffende het goederenvervoer per spoorweg, op 23 November 1933 te Rome ondertekend en goedgekeurd bij de wet van 6 Mei 1936 de herhaling is van artikel 29, laatste alinea, van de te Bern op 23 October 1924 ondertekende Overeenkomst over hetzelfde voorwerp;

Overwegende, enerzijds, dat zonder dubbelzinnigheid uit het proces-verbaal van de zitting van 28 Mei 1923 van de Conferentie te Bern blijkt dat in voormelde bepaling de woorden « op de dag der betaling » niet de zin hebben van « op de dag der levering »; dat de

Conferentie doelbewust de opvatting heeft ter zijde gesteld, volgens welke de omrekening van de in een buitenlandse munt vastgestelde schadevergoeding diende te geschieden tegen de wisselkoers op de dag van de levering der koopwaar;

Overwegende anderzijds, dat uit de tekst zelf van voormelde alinea blijkt, dat de opstellers ervan de begrippen «verlanging van de betaling» en «betaling» als onderscheiden hebben beschouwd;

Waaruit volgt dat het arrest door te beslissen, dat de omrekening niet behoefde te worden gedaan volgens de wisselkoers ten dage van de werkelijke betaling, de in het middel aangehaalde wetsbepalingen heeft geschonden;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden arrest, doch enkel voor zoveel daarbij wordt beslist dat de omrekening in Belgische franken van de in Franse franken uitgedrukte en door aanlegster verschuldigde schadevergoeding dient te geschieden volgens de wisselkoers in 1943 en voor zoveel daarbij over de kosten uitspraak wordt gedaan;

Beveelt dat dit cassatie-arrest zal worden overgeschreven in de registers van het Hof van Beroep te Brussel en dat melding ervan zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerster tot de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Luik.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 24 Juni 1953.

Zetel : M.M. Vranckx, voorzitter-verslaggever, Mast en Buch.

Auditoraat : M. Vanderstichele, substituut.

Advocaten : Mrs Vermeylen en Cambier

1. Rechtspleging. — Verzoekschrift. — Belang.
2. Middelbaar Onderwijs. — Personeel. (2 tot 4).
3. Normaal Onderwijs. — Personeel. (2 tot 4).
4. Onderwijs. — Algemeenheden (2).
5. Rijkspersoneel. — Hoedanigheid van lid van het Rijkspersoneel (2).
6. Administratieve akten. — Geldigheid. — Vormen. — Advies (3).
7. Raad van State. — Geschil nietigverklaring. — Bevoegdheid (4).
8. Administratieve akten. — Interpretatie (4).
9. Administratieve akten. — Terugwerkende kracht. (5).
10. Administratieve akten. — Geldigheid. — Schending van de wet. — Gezag van het gewijsde (5).
11. Rechtspleging. — Verzoekschrift. — Voorwerp (6).

1. Een personeelslid heeft er belang bij, de nietigverklaring te vorderen van de beslissing die een personeelslid, dat hem ondergeschikt is, voorlopig belast met een hogere betrekking dan de zijne.
2. Het onderwijs in zijn verschillende takken heeft krachtens het tweede lid van artikel 17 der Grondwet een zelfstandig wettelijk statuut.

Daar het statuut van de inspecteur-generaal en van de inspecteurs van het middelbaar onderwijs en van het normaal onderwijs namelijk geregeld is bij het Koninklijk Besluit van 20 November 1927, genomen op grond van de wet van 1 Juni 1850, is het statuut van het Rijkspersoneel niet toepasselijk op die ambtenaren.

3. Artikel 14 van het Koninklijk Besluit van 20 November 1927 is nageleefd wanneer de Minister het advies van de inspecteur-generaal en van de inspecteurs heeft ingewonnen, zelfs zo dezen geweigerd hebben dat te geven.
4. Het komt de Raad van State niet toe, na te gaan of die wettelijk gegronde bepaling, over welke draagwijdte de klare en ondubbelzinnige bevoordingen geen twijfel laten bestaan, al dan niet tot «ongerijmde» gevolgen aanleiding kan geven.
5. Waar de Koning met inachtneming van de opgelegde vormen een personeelslid benoemt wiens eerste benoeming door de Raad van State wegens schending van die vormen nietig is verklaard en waar hij de tweede benoeming op dezelfde datum in werking doet treden als de eerste, spreekt hij het arrest van de Raad van State niet tegen en schendt hij de rechten van derden niet.
6. De vaststelling van de wettelijkheid van een akte, waarbij een ambtenaar retroactief benoemd wordt op de datum waarop hij begonnen is de functie in feite uit te oefenen, doet het beroep tot nietigverklaring van de akte, waarbij de betrokkene gelast werd ze voorlopig uit te oefenen, ieder object verliezen.

Cavens en consorten t/ Belgische Staat
(Minister van Openbaar Onderwijs).

Gezien de verzoekschriften dd. 14 December 1951 en 14 Januari 1952;

Gelet op het bevel dd. 13 Mei 1952, waarbij de twee bij deze verzoekschriften ingeleide zaken wegens verknachtheid worden samengevoegd;

.....

Overwegende dat het beroep, ingesteld bij het verzoekschrift dd. 14 December 1951, strekt tot de vernietiging van de beslissing dd. 19 Juni 1951 van de Minister van Openbaar Onderwijs, waarbij Vereycken F. belast wordt met de opdracht van algemene inspectie bij het normaal- en middelbaar onderwijs, Nederlands taalstelsel, gedurende de vacatuur van deze ambten; dat deze beslissing in het Belgisch Staatsblad van 15-16 October 1951 werd bekend gemaakt;

Overwegende dat het beroep, ingesteld bij het verzoekschrift dd. 14 Januari 1952, strekt tot de vernietiging van het Koninklijk Besluit dd. 18 October 1951, waarbij met ingang van 15 September 1950 Vereycken F. tot inspecteur-generaal van het normaal onderwijs wordt benoemd en bovendien belast wordt met een toezichtopdracht in de inrichtingen voor middelbaar onderwijs; dat dit besluit in het Belgisch Staatsblad van 15 November 1951 werd bekend gemaakt;

Overwegende dat bij Koninklijk Besluit dd. 15 September 1950 Vereycke F. tot inspecteur-generaal van het normaal onderwijs werd benoemd; dat bij arrest dd. 11 Juni 1951 van de Raad van State dit Koninklijk Besluit werd vernietigd om reden dat de benoeming werd gedaan zonder dat vooraf het advies werd ingewonnen van de algemene opziener en van de bevoegde opzieners, substantiële vorm opgelegd bij artikel 14 van het Koninklijk Besluit van 20 November 1927 tot regeling van het toezicht op het middelbaar en op het normaal onderwijs; dat, bij beslissing dd. 19 Juni 1951, de Minister van Openbaar Onderwijs Vereycken F. belastte met de opdracht van de algemene inspectie bij het normaal en middelbaar onderwijs, Nederlands taalstelsel, gedurende de vacatuur van deze ambten; dat bij omzendbrief dd. 25 Juni 1951 gericht tot de leden van de inspectie, de hoofden van de Rijksinrichtingen voor middelbaar en normaal

onderwijs en de leden van het onderwijzend personeel dezer inrichtingen, de vacatuur van de betrekking van inspecteur-generaal voor het normaal en middelbaar onderwijs werd aangekondigd en een oproep tot de kandidaten werd gericht; dat op 10 Juli 1951 een vergadering werd belegd voor de leden der inspectie, om advies omtrent de candidaturen tot het ambt van inspecteur-generaal uit te brengen; dat de leden der inspectie, luidens het proces-verbaal dezer vergadering, «constateerden dat onder de gegeven omstandigheden de hun gestelde vraag om advies in se niet ontvankelijk was»; dat op 27 Augustus 1951 een tweede vergadering werd belegd voor de leden der inspectie om een aanvullend advies uit te brengen en op de vergadering opnieuw werd vastgesteld dat de vraag om advies niet ontvankelijk was «omdat de inspectie onmogelijk advies kon uitbrengen over een ambtenaar die reeds als haar hiërarchische chef werd aangesteld, al zij het ook ad interim»; dat bij schrijven dd. 27 Augustus 1951 het advies werd gevraagd van de inspecteur-generaal van het middelbaar en normaal onderwijs; dat ten slotte het Koninklijk Besluit dd. 18 October 1951 Vereycken F. op 15 September 1950 benoemde tot inspecteur-generaal van het normaal onderwijs en hem bovendien belastte met een toezichtopdracht in de inrichtingen voor middelbaar onderwijs;

Overwegende dat de tegenpartij inroept dat het beroep dd. 14 December 1951 niet ontvankelijk is omdat:

1) dit beroep zonder voorwerp is ingevolge de vaste benoeming van Vereycken F.;

2) de vernietiging waartoe dit beroep strekt aan verzoekers geen rechtstreekse en persoonlijke voldoening kan verschaffen, vermits de vaste benoeming blijft voortbestaan;

3) bij de voorlopige aanstelling van Vereycken F. de belangen van verzoekers niet in het gedrang werden gebracht;

Overwegende dat de beslissing, die een aan verzoekers ongeschikt leraar belast met de leiding van de inspectie, waartoe zij behoren, grieffhoudend is voor de verzoekers; dat, om te oordelen of het beroep op dit punt, ingevolge de vaste benoeming, zonder voorwerp werd en of de gevraagde vernietiging aan verzoekers geen rechtstreekse en persoonlijke voldoening kan verschaffen, de regelmatigheid dezer benoeming, waarvan de vernietiging bij het tweede verzoekschrift wordt nagestreefd, vooraf moet onderzocht worden;

Overwegende dat verzoekers inroepen dat het Koninklijk Besluit dd. 18 October 1951 de bepalingen van de artikelen 70, 71 en 75 van het Koninklijk Besluit van 2 October 1937, houdende het statuut van het Rijkspersonel, niet heeft geëerbiedigd;

Overwegende dat het onderwijs, in zijn verschillende takken, bij toepassing van het tweede lid van art. 17 van de Grondwet, een zelfstandig wettelijk statuut heeft; dat het statuut van de inspecteur-generaal en van de inspecteurs van het middelbaar onderwijs en het normaal onderwijs wordt geregeld bij het koninklijk besluit van 20 November 1927 tot regeling van het toezicht op het middelbaar en op het normaal onderwijs wordt geregeld bij het koninklijk besluit van 20 November 1927 tot regeling van het toezicht op het middelbaar en op het normaal onderwijs, genomen op grond van de wet van 1 Juni 1850 op het middelbaar onderwijs; dat derhalve de door de verzoekers ingeroepen artikelen 70, 71 en 75 van het koninklijk besluit van 2 October 1937 ter zake niet toepasselijk zijn;

Overwegende dat verzoekers inroepen dat het bestreden koninklijk besluit de bepalingen niet heeft geëerbiedigd van artikel 14 van bovenvermeld koninklijk besluit van 20 November 1927, aangezien de bevordering van Vereycken F. tot inspecteur-generaal niet aan het advies van de inspecteur-generaal en van de inspecteurs werd onderworpen; dat dit middel niet kan weerhouden worden; dat inderdaad, nadat de vacatuur van het ambt van inspecteur-generaal werd bekend gemaakt aan de belanghebbende leden van het personeel, op 6 Juli 1951 de inspecteurs verzocht werden advies uit te brengen betreffende de ingediende aanvragen, en op 27 Augustus 1951 hetzelfde verzoek werd gericht tot de inspecteur-generaal;

Overwegende dat verzoekers als derde middel laten gelden dat «de Minister boven het hoofd der inspecteurs, geen leraar kan voorstellen voor het ambt van inspecteur-generaal»; dat, om zulke bevoegdheid aan de Minister te geven, «men de substantiële bepaling van artikel 14 zou moeten herleiden tot een ongerijmdheid, aangezien men dan moet aannemen dat als substantiële vormvereiste werd gerequireerd het verplichte advies van een kandidaat (de tot advies bevoegde inspecteur) over een andere kandidaat (de aan hem ongeschikte leraar)»; dat zij betogen dat «een dergelijk stelsel aan het georganiseerd adviesstelsel alle objectiviteit zou ontnemen, dus niet gewild kan zijn en in strijd is met alle begrip van hiërarchie en met de organisatie en de opbouw zelf van de inspectie van het onderwijs»;

Overwegende dat, luidens boven vermeld artikel 14, de bevorderingen van de titularissen der Rijksinrichtingen voor middelbaar en voor normaal onderwijs door de Minister aan het advies van de inspecteur-generaal en van de bevoegde inspecteurs worden onderworpen; dat deze bepaling algemeen is en dient toegepast van het oogenblik af dat een titularis van een Rijksinrichting voor middelbaar of normaal onderwijs het voorwerp is van een bevordering; dat Vereycken F. leraar was aan het koninklijk atheneum te Mechelen en zijn bevordering tot inspecteur-generaal aan dit advies diende onderworpen; dat het de Raad van State niet behoort na te gaan of een bepaling, die wettelijk gegrond is en over wier draagwijdte de klare en ondubbelzinnige bewoordingen geen twijfel laten, al dan niet tot «ongerijmden» gevolgen aanleiding kan geven;

Overwegende dat verzoekers inroepen dat, door de bestreden benoeming te doen ingaan op 15 September 1950, de Minister een machtsoverschrijding pleegt aangezien hij aldus het arrest van de Raad van State d.d. 11 Juni 1951 niet eerbiedigt en hij «de onregelmatige rechtsgevolgen van zijn eerste onregelmatige benoeming toch wil bekrachtigen door retroactiviteit te geven aan de nieuwe benoemingsakte»;

Overwegende dat bij boven vermeld arrest het koninklijk besluit van 15 September 1950, houdende benoeming van Vereycken F. tot inspecteur-generaal van het normaal onderwijs, werd vernietigd omdat, door te verzuimen het advies van de inspecteur-generaal en van de bevoegde inspecteurs in te winnen, een substantiële vorm niet werd nageleefd, dat door andermaal Vereycken F. te benoemen, maar ditmaal met inachtneming van de opgelegde vormen, de tegenpartij geen akte heeft gesteld die onverenigbaar is met het vernietigingsarrest; dat ingevolge de vernietiging van het koninklijk besluit van 15 September 1950 Vereycken F. enkel de facto de functie van inspecteur-generaal heeft uitgeoefend van af 15 September 1950; dat, door een retroactief karakter te geven aan de benoeming, de tegenpartij het vernietigingsarrest van

11 Juni 1951 niet tegensprekt en de rechten van derden niet heeft geschonden; dat zij derhalve haar macht niet heeft overschreden door aan het bestreden koninklijk besluit terugwerkende kracht te geven;

Overwegende dat het beroep tegen het koninklijk besluit d.d. 18 October 1951 niet is gegrond; dat daaruit volgt dat het beroep, ingesteld tegen de ministeriële beslissing d.d. 19 Juni 1951, zonder voorwerp wordt,

Besluit :

Artikel 1. — De beroepen d.d. 14 December 1951 en d.d. 14 Januari 1952 zijn verworpen.

Artikel 2. — De betaling van het recht van 600 fr., wegens kosten, valt ten laste van verzoekers.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

10e Kamer — 24 April 1953.

Voorzitter : M. Van Laethem.

Raadsheren : M.M. Pecher en Anne de Molina.

O. M. : M. Van de Vliedt, Subst. Proc. Gen.

Advocaten : Mrs P. Bodson en E. Van Dessel.

Wegenverkeer. — Voetganger op rijweg in casu geen onvoorzienbare hindernis. — Medeschuld van de voetganger - slachtoffer. — Gedeelde aansprakelijkheid.

Wanneer naast de betonweg een verhoogd voetpad ligt, dat met gras begroeid is en diensgevolge moeilijk bruikbaar voor voetgangers, terwijl de autobestuurder die plaatselijke toestand goed kent, levert de aanwezigheid van voetgangers op de betonweg geen onvoorzienbare hindernis op.

De voetganger, die zich in het midden van de rijweg bevindt, gedraagt zich niet naar de voorschriften van artikel 22, par. 2, van het K. B. van 18 October 1946; hij begaat een fout, zo hij niet het mogelijk doet om de doorgang vrij te laten voor een achterop komend motorrijtuig. Het ongeval is dan gedeeltelijk aan zijn onvoorzichtigheid te wijten, zodat de bestuurder van het motorrijtuig slechts voor 50 % der schade aansprakelijk moet worden geacht.

Schade : zie nader het arrest.

O.M. en Van Bellinghen en cs. t/ Habils.

Overwegende dat Ophals Petrus, slachtoffer van het ongeval, arm aan arm met Debelder stapte op de rijweg, toen hij langs achter aangereden werd door het motorrij wiel, bestuurd door verdachte;

Dat verdachte bekend dat hij de twee voetgangers opgemerkt had, maar aanvoert, dat zij wegens de duisternis een onvoorzienbare hindernis opleverden, die hij niet had kunnen vermijden;

Overwegende dat er nevens de betonweg een verhoogd voetpad lag, dat met gras begroeid was en derwijze moeilijk bruikbaar was voor voetgangers;

Overwegende dat verdachte die weg goed kende en wist dat bij gebrek aan een behoorlijk aangelegd voetpad de voetgangers verplicht waren de rijweg te gebruiken;

Dat de aanwezigheid van Ophals en De Belder op de betonweg dus geen onvoorzienbare hindernis voor verdachte opleverde;

Overwegende dat verdachte in die omstandigheden verplicht was zijn snelheid derwijze te regelen, dat hij zou kunnen vermijden in botsing te komen met de

voetgangers die gebeurlijk de rijweg zouden gebruiken;

Dat hij nagelaten heeft zulks te doen, derwijze dat het ongeval ten minste gedeeltelijk aan zijn onvoorzichtigheid te wijten is;

Overwegende dat het door de eerste rechter ten laste van verdachte bewezen verklaarde bewezen is gebleven door het onderzoek vóór het Hof; dat de uitgesproken straf in overeenstemming is met de zwaarwichtigheid van het gepleegde feit.

Op burgerlijk gebied :

Overwegende dat Ophals Petrus zich in het midden van de rijweg bevond, toen hij door het motorrij wiel van verdachte getroffen werd, hetgeen bewijst dat hij zich niet naar de voorschriften van artikel 22, par. 2. (K. B. van 18 October 1946) gedragen had;

Dat getuige De Belder, die nevens hem ging, het motorrij wiel had horen aankomen, waaruit dient te worden afgeleid dat Ophals insgelijks bewust was van de aankomst van dit voertuig; dat hij niettemin de fout begaan heeft zijn weg, arm aan arm, met De Belder recht door te zetten, zonder iets te doen om, zoveel mogelijk, de doorgang vrij te laten voor de motorrij wielrijder, die achter hem kwam aangereden;

Overwegende dat uit bovengemelde beschouwingen dient te worden afgeleid dat het ongeval gedeeltelijk te wijten is aan de onvoorzichtigheid van het slachtoffer, derwijze dat slechts een gedeelte der schade, dat billijk mag geschat worden op 50 %, ten laste van verdachte dient te worden gelegd;

Overwegende dat om de schade, spruitende uit het verlies van inkomsten vast te stellen, de eerste rechter oordeelkundig rekening gehouden heeft met de mogelijkheid dat het slachtoffer nog 6 jaar tegen loon had kunnen werken;

Dat de uit dien hoofde toegekende sommen geenszins overdreven voorkomen;

Dat de zedelijke schade voor ieder der gehuwde kinderen billijk door de eerste rechter geschat werd op 20.000 frank;

Overwegende dat het slachtoffer een schedelbreuk opgelopen heeft;

Dat het waarschijnlijk slechts gedurende een betrekkelijke korte tijd bewust is gebleven, alvorens het bewustzijn te verliezen;

Dat in die omstandigheden de toegekende som van 20.000 frank als een billijke vergoeding voor de morele schade « ex haerede » dient aangezien te worden;

Dat de andere toegekende vergoedingen in overeenstemming zijn met de door de burgerlijke partijen geleden schade;

Om deze beweegredenen :

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak,

Gezien artikel 24 der wet van 15 Juni 1935;

Gezien de wetsbepalingen in het bestreden vonnis aangehaald, alsook artikel 211 van het Wetboek van Strafvordering, ter zitting door de heer Voorzitter aangehaald;

Vernietigt het vonnis a quo in zoverre het de volgende sommen aan de burgerlijke partijen toegekend heeft :

Aan Van Bellinghen Marie : 247.023,49 frank;

aan ieder der andere burgerlijke partijen : 23.262,82 frank;

Wijzigende dienaangaande : veroordeelt verdachte te betalen aan de burgerlijke partij :

Van Bellinghen Marie : 247.023,49 frank : 2, aldus 123.511,75 frank;

aan ieder der andere burgerlijke partij : 23.264,82 frank : 2, aldus 11.631,41 frank;

dit alles met de vergoedende intresten vanaf 16 September 1952, de rechterlijke intresten en de kosten;

Bevestigt voor het overige het bestreden vonnis en verwijst de verdachte jegens de openbare partij in de kosten van hoger beroep.

HOF VAN BEROEP TE GENT

3e Kamer. — 10 Januari 1953.

Voorzitter : M. Vanden Abeele

Raadsheren : M.M. De Walque en Santenaire.

Advocaat-Generaal : M. Vanhoudt.

Advocaten : Mrs Verstele en Lahaye

Overspel van de vrouw. — Verzachtende omstandigheden : houding van haar echtgenoot jegens haar. In dat geval geen recht van de man op vergoeding van zedelijke schade.

Door de vrouw gepleegd overspel.

De man had een andere vrouw in de echtelijke woning binnengebracht, zogezegd om zijn echtgenote in het huishouden bij te staan, maar wier gedragingen alleszins verdacht voorkomen. Sedertdien had de man zijn vrouw aan haar lot overgelaten, althans verwaarloosd, zodat zij meestal in het gezelschap moest vertoeven van de hoeve-arbeiders en aan verleiding werd blootgesteld. Deze handelwijze van de man moet worden beschouwd als een grove tekortkoming aan zijn plichten van steun en bescherming van zijn echtgenote. Deze houding van de man levert verzachtende omstandigheden op ten behoeve van de vrouw.

De man heeft geen recht op vergoeding van zedelijke schade, indien hij het overspel van zijn vrouw gedoogd, uitgelokt of bevordert heeft. In het onderhavig geval toont de houding van de man tegenover zijn vrouw voldoende aan, dat hij zich door het wangedrag van deze laatste geenszins beledigd heeft gevoeld.

O.M. en V.b.p. t/ G., D. en V.

Overwegende dat eerste verdachte en het Openbaar Ministerie tegen de drie verdachten tijdig en op regelmatige wijze in hoger beroep gekomen zijn;

Overwegende dat naar luid van de beschikking der Raadkamer van 12 Februari 1952, waarbij de verdachten naar de Correctionele Rechtbank werden verwezen de ten laste van eerste beklaagde bewezen verklaarde feiten gepleegd werden gedurende de jaren 1948 en 1949, doch na 7 April 1948;

Overwegende dat de eerste geldige akte van stuiting, zijnde de opdracht van de Procureur des Konings te Veurne, dd. 2 April 1951 tot bevestiging van de klacht ten laste van G. Y., de verjaring regelmatig gestuit heeft binnen de wettelijke termijn;

Overwegende anderzijds dat, ingesteld zijnde vóór de onderzoeksrechter op 21 Juni 1951, de burgerlijke vordering, waar zij steunt op feiten, gepleegd minder dan drie jaren vóór bovengemelde datum, dus na 21 Juni 1948, regelmatig ingeleid en tot het eindvonnis

aan de verjaring blijft onttrokken (wet 30 Maart 1891, artikel 1);

Over de grond der zaak :

Overwegende dat uit het onderzoek en de behandeling der zaak vóór het Hof de feiten der telastlegging bewezen zijn gebleven, zoals zij door de eerste rechter tegen verdachte bewezen werden verklaard;

Overwegende dat niettegenstaande G. Y. steeds blijft loochenen het misdrijf van overspel te hebben gepleegd, de materialiteit der feiten geen twijfel lijdt;

Overwegende dat verdachte immers herhaalde malen in het vooronderzoek bekend heeft geslachtsbetrekkingen te hebben gehad met bepaalde manspersonen, waaronder tweede en derde verdachte, doch naderhand haar bekentenissen heeft ingetrokken;

Overwegende nochtans dat deze laatste bevestigd werden door verscheidene getuigen, die onder eed hebben verklaard eerste verdachte te hebben betrappt in gezelschap van manspersonen, terwijl zij geslachtsbetrekkingen met hen onderhield of in houdingen, welke geen twijfel toelieten omtrent de aard van hun betrekkingen;

Overwegende dat bovendien tweede en derde verdachten hun medeplichtigheid hebben bekend en van de feiten een omstandig relaas hebben gegeven; dat, veroordeeld door de Correctionele Rechtbank te Veurne uit dien hoofde, zij geen hoger beroep hebben ingesteld en hun schuld steeds zijn blijven erkennen;

Overwegende dat bezwaarlijk kan worden aangenomen, dat al de verhoorde getuigen een valse verklaring hebben afgelegd en dat verdachten D. en V.d.W., hoewel onschuldig, hun straf zouden hebben aanvaard;

Overwegende dat eerste verdachte trouwens de materialiteit van de feiten impliciet bekent, wanneer zij in bijkomende orde, staande houdt, noodgedwongen de geslachtsbetrekkingen te hebben laten gebeuren en zonder strafbaar opzet te hebben gehandeld, doordat deze met list en door allerhande machinaties door haar echtgenoot (de burgerlijke partij V.d.W.) werden uitgelokt;

Overwegende dat dienaangaande uit de voorgelegde stukken blijkt, dat beroepster in haar huisgezin niet de plaats bekleedde en de eerbied genoot, waarop zij als vrouw van de baas der hofstede recht had;

Overwegende dat de burgerlijke partij een andere vrouw op de hoeve binnenbracht, zogezegd om zijn echtgenote in het huishouden bij te staan, maar wier rol alleszins verdacht voorkomt; dat sedertdien verdachte aan haar lot overgelaten werd of althans verwaarloosd, zodat zij meestal in het gezelschap moest vertoeven van de hoeve-arbeiders en tevens aan verleiding werd blootgesteld; dat deze handelwijze vanwege de man ten minste als een grove tekortkoming aan zijn plichten van steun en bescherming jegens zijn vrouw beschouwd moet worden;

Overwegende dat in casu geen bewijs bestaat van ontoerekenbaarheid; dat evenmin kan worden aangenomen dat eerste verdachte de laakbare daden heeft gepleegd onder de dwang van een macht, waarvan zij niet kon weerstaan in de zin van artikel 71 W.v.S.; dat echter de toestand, waarin zij door toedoen van de burgerlijke partij zelf werd geplaatst, aanleiding geeft tot het toepassen van de milde verzachtende omstandigheden, welke door de eerste rechter in acht werden genomen bij de toemeting van de straf, welke rechtmatig voorkomt en dient te worden bevestigd;

Overwegende dat de eerste rechter terecht de op

verscheidene tijdstippen gepleegde feiten heeft aanzien als spruitende uit één en hetzelfde boos opzet en slechts één straf heeft uitgesproken, de zwaarste; dat derhalve artikel 65 diende te worden ingeroepen; dat de feiten gepleegd werden vóór en ook ná 21 Juni 1948;

Ten aanzien van de burgerlijke vordering :

Overwegende dat V.d.W. binnen de wettelijke termijn zich burgerlijke partij heeft gesteld tegen de drie verdachten en van ieder van hen één frank schadevergoeding heeft gevorderd;

Overwegende dat, zo in principe de overspelige vrouw de door haar toegebrachte schade moet herstellen, door de rechtspraak en rechtsleer wordt aangenomen; dat het recht tot schadevergoeding dient te worden ontzegd aan de echtgenoot, die het overspel van zijn mede-echtgenoot gedooft, uitgelokt of bevordert heeft; (Rep. Pr. Adultère N° 24; Marchal et Jaspas, Droit Criminel B. L. 290 B. J., 1933, Col. 229);

Overwegende dat in casu de houding van V.d.W. tegenover zijn vrouw voldoende aantoonde, dat hij zich geenszins beledigd heeft gevoeld door het wangedrag van deze laatste, vermits hij haar vrijwillig blootstelde aan verleiding, dat hij derhalve zelf verantwoordelijk is voor de schade, waarvan hij de herstelling vraagt; dat de eerste rechter dan ook ten onrechte de eis van de burgerlijke partij heeft ingewilligd;

Om deze redenen,

Het Hof,
wijzende op tegenspraak,
aanvaardt de ingestelde beroepen en erover beslissende,

bevestigt het beroepen vonnis op strafrechtelijk gebied en verwijst G. Y. in de kosten van het hoger beroep, gevallen aan de zijde van het Openbaar Ministerie;

Doet het te niet op burgerlijk gebied en, opnieuw rechtdoende, verklaart de eis van de burgerlijke partij V.d.W. ontvankelijk doch ongegrond, wijst hem van de hand;

Verstaat dat de burgerlijke partij haar eigen kosten in beide instantiën zal te dragen hebben;

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

1e Kamer — 2 Mei 1951.

Voorzitter : M. Steyaert.
Rechters : M.M. Van Hove en Serck.
Advocaten : Mrs van Glabeke en Dua.

Onteigening. — De te vergoeden waarde van het onteigende goed moet gelijk zijn aan de verkoopwaarde. — Factoren ter bepaling van deze waarde. — Vereisten voor het toekennen van verwijlsinteressen. — Vergoeding van kosten van verdediging.

De te vergoeden waarde van het onteigende goed is de verkoopwaarde daarvan, d.i. de waarde, die elk gegadigde daarvoor zou geboden hebben ten dage van het vonnis, dat de naleving van de wettelijke vormvoorschriften heeft vastgesteld. Het ligt voor de hand, dat bij de beoordeling van de verkoopwaarde de gegadigden weinig aandacht zouden hebben geschonken aan wetenschappelijke schattingsmethoden, doch in hoofdzaak zouden rekening ge-

houden hebben met bepaalde factoren als daar zijn o.m. de ligging van het goed, zijn evenredige of onevenredige samenstelling, zijn bruikbaarheid en rentabiliteit.

De begrippen gelegenheidswaarde van het onteigende goed en de verminderde waarde van het aan de onteigende partij gelaten overgebleven gedeelte van het perceel dekken elkaar niet.

Daar het onteigende goed in het onderhavige geval geen vruchten opbracht, bestaat er geen aanleiding om aan de onteigende partij verwijlsintresten toe te kennen.

Wel heeft de onteigende partij recht op vergoeding van de door zijn verweer genoodzaakte onkosten. Daar de onteigende partij een volkomen ontoereikende vergoeding heeft aangeboden, steunend op deskundige gegevens, die de eigenaar van het te onteigenen perceel niet in staat was na te gaan zonder zijnerzijds ook een deskundige en vervolgens een raadsman in de arm te nemen teneinde zijn belangen in rechten te verdedigen, eist de billijkheid dat bij de bepaling van de verschuldigde vergoeding rekening wordt gehouden met de uitgaven, waartoe de houding van de onteigende partij de onteigende partij genoodzaakt heeft.

Gemeente Ledeberg t/ Sollier.

Herzien het vonnis van deze Rechtbank en Kamer dd. 14 December 1949;

Gelet op het bericht van de deskundigen;

Overwegende dat beide partijen verklaren met dit bericht geen vrede te nemen;

Overwegende dat, hoe karig ook de beweegredenen van het verslag mogen heten, hieruit niet noodzakelijk volgt, dat de deskundigen in hun ramingen een vergissing hebben begaan; dat de eiseres voorbijziet enerzijds, dat de deskundigen door de Rechtbank werden aangesteld, omdat zij met de plaatselijke markt van onroerende goederen goed bekend zijn en anderzijds, dat zij in hun verslag verklaren de door de partijen medegedeelde nota's en bescheiden te hebben besproken;

Overwegende trouwens dat, gelet op de talrijke deskundige verslagen, die in het dossier berusten, evenals op de bespreking van die verslagen door vak-kundigen, er voldoende elementen bestaan om de leemten van het betwist verslag aan te vullen;

Overwegende dat het deskundig verslag van de heren Duchène, De Moor en Dael behelst de raming van het onteigende, de waarde van de overblijvende percelen, de vergoeding voor afsluitingen en de wederbeleggingskosten; dat de verweerder bovendien aanspraak maakt op de verwijlsintresten en op een vergoeding wegens de onkosten, genoodzaakt door zijn verweer;

I. Waarde van het onteigende :

Overwegende dat die waarde gelijk moet zijn aan de verkoopwaarde van het goed, d.i. de waarde die elke gegadigde daarvoor zou hebben aangeboden ten dage van het vonnis, dat de naleving van de wettelijke vormvoorschriften vastgesteld heeft; dat het voor de hand ligt, dat, bij de beoordeling van die verkoopwaarde de gegadigde weinig aandacht zou hebben geschonken aan de wetenschappelijke, zij het dan ook zeer uiteenlopende ramingsmethodes, waarop de partijen wederzijds zinspelen, doch hoofdzakelijk rekening zou hebben gehouden met bepaalde factoren, als daar zijn, o.m. de ligging van het goed, zijn evenredige of

onevenredige samenstelling, zijn bruikbaarheid en of rentabiliteit;

Overwegende dat, zo in casu het onteigende goed bezwaarlijk dienstig kan zijn voor het opbouwen van een particuliere woning, het daarentegen goed geschikt is als nijverheidsgrond; dat het inderdaad gelegen is tussen twee grote steenwegen in het midden van een bebouwde kom en, ondanks zijn onregelmatige vorm, zich ongetwijfeld kan lenen tot het opbouwen van werkhuizen, berg- of stapelplaatsen;

Overwegende dat, in acht nemende enerzijds de voormelde factoren, de aangehaalde vergelijkingspunten, de inkoop prijs van het goed in 1941, de waardevermeerdering van de onroerende goederen en anderzijds de wanverhouding tussen de breedte en de diepte van het perceel alsmede zijn uiterst onregelmatige vorm, het billijk voorkomt, de waarde van het onteigende goed met inbegrip van de gelegenheidswaarde te ramen op 200 frank per vierkante meter, d.i. $1.013.65 \times 200 = 202.730$ frank;

II. Verminderde waarde van de overblijvende percelen :

Overwegende dat de begrippen gelegenheidswaarde van het onteigende goed en verminderde waarde van het overblijvende perceel elkaar niet dekken, dat in het onderwerpelijk geval de waardevermindering van het resterend deel gewichtig is; dat, al zijn zij gewis buiten hun opdracht gegaan door de daarmede gepaard gaande vergoeding «ex aequo et bono» te bepalen, de deskundigen niettemin terecht de waardevermindering hebben beoordeeld ten opzichte van verweerders eigendom in zijn geheel beschouwd, daarin dus begrepen het huis gelegen aan de Van Bockstaelestraat; dat echter het door hen voorgestelde bedrag ontoereikend voorkomt en om rechtmatig te zijn behoort te worden gebracht op 25.000 frank;

III. Vergoeding wegens voorgevel, afsluitingen, enz.:

Overwegende dat de partijen omtrent de berekening van die schadepost wijd uiteenlopen, dat het de Rechtbank billijk toeschijnt aan de onteigende uit dien hoofde een vergoeding toe te kennen van 25.000 frank;

IV. Kosten van wederbelegging :

Overwegende dat deze vergoeding in casu verschuldigd is op de waarde van het onteigend perceel, met inbegrip van de gelegenheidswaarde, op de vergoeding wegens onteigening van voorgevel, gebouwen en afsluitingen alsmede op de waardevermindering van de overblijvende percelen (Rép. Prat. V° Expropriation pour cause d'utilité publique, n°s 871, 874, 876, 877 en de aanhalingen aldaar), d.i. op de gezamenlijke som van $202.730 \text{ frank} + 25.000 + 25.000 = 252.730 \text{ frank}$; dat die vergoeding dus beloopt $252.730 \text{ frank} \times 17,50 \% = 44.228 \text{ frank}$;

V. Verwijlsintresten, afwachtingsintresten en kosten van verweer :

Overwegende dat, waar het onteigende goed geen vruchten afwierp, er geen aanleiding toe bestaat aan de verweerder verwijlsintresten toe te kennen;

Overwegende daarentegen dat de verweerder terecht aanspraak maakt op een vergoeding wegens de onkosten, genoodzaakt door zijn verweer; dat toch de eiseres aan de onteigende een volkomen ontoereikende vergoeding heeft aangeboden, waarbij zij steunde op deskundige gegevens, die de verweerder niet in staat

was na te gaan zonder zijnerzijds ook zijn toevlucht te nemen tot een deskundige en vervolgens tot een raadsman, ten einde zijn belangen in rechten te verdedigen, dat de uitgekeerde vergoeding niet billijk zou zijn, indien men geen rekening hield met die uitgaven, waartoe hij door de houding van de onteigende partij genoodzaakt werd;

Overwegende dat in dit geval de verweerder een degelijke vergoeding zal vinden in de toekenning van een som van 10.000 frank;

Om deze gronden,

De Rechtbank,

Gelet op de artikelen 2, 37 en 41 van de wet van 15 Juni 1935 betreffende het gebruik der talen in gerechtszaken,

Alle andere conclusiën van de hand wijzende,

Bepaalt als volgt de aan de verweerder toekomende vergoedingen :

1° Waarde van het onteigende, gelegenheidswaarde inbegrepen	fr. 202.730
2° Waardevermindering van de overblijvende percelen	25.000
3° Waarde van voorgevel, afsluitingen, enz.	25.000
4° Kosten van wederbelegging	44.228
5° Kosten van verweer	10.000

te zamen fr. 306.958

Verstaat, dat op voorwaarde van consignatie van die som de eiseres bij bevelschrift van de Voorzitter dezer Rechtbank in het bezit zal worden gesteld van het onteigende goed;

Ontzegt de partijen het anders of meer gevorderde; Veroordeelt de eiseres tot de kosten.

NOOT : Zie wat betreft de vergoeding van de kosten van verdediging in andere zin het arrest van het Hof van Beroep te Brussel van 11 Maart 1953, R. W. 1952-1953, 1360. — Bovenstaand vonnis van de Gentse rechtbank, waartegen geen hoger beroep is ingesteld, is in kracht van gewijsde gegaan.

CORRECTONELE RECHTBANK TE HASSELT

10 Februari 1953.

Voorzitter : M. Kranzen.

Rechters : M.M. Leën en Ghijzen.

O. M. : M. Dossaer.

Advocaten : Mrs Lefèvre - Valentin en Herbrechts.

1. Strafvordering. — Herstel van materiële vergissing in de dagvaarding.
2. Strafrecht. — Betekenis van «slagen of verwondingen» in de zin van art. 420 W. v. S. — Daaronder valt niet hersenbloeding, veroorzaakt door vrees.
3. Bevoegdheid van de Correctionele Rechtbank. — Ten aanzien van overtredingen bij vrijspraak voor wanbedrijf.

1. De Rechtbank mag een bloot materiële vergissing in de dagvaarding herstellen, zo verdachte, die niet in dwaling heeft kunnen verkeren omtrent het hem telustgelegde, in zijn verdediging niet is benadeeld.
2. Als «slagen of verwondingen» in de zin van artikel 420 W. v. S., moet worden beschouwd elk uitwendig of inwendig letsel, hoe licht van aard ook, dat aan het menselijke lichaam van buitenaf wordt toegebracht door een mechanische of chemische op de

lichaamsgesteldheid inwerkende oorzaak. Daaronder valt niet een door vrees veroorzaakte hersenbloeding.

3. *Wanneer éénmaal de ten laste gelegde feiten regelmatig voor de Rechtbank zijn aanhangig gemaakt, vermag zij de overtredingen te beoordelen, die in beginsel onder de bevoegdheid van de Politierechter vallen, zelfs in geval van vrijspraak voor het gelijktijdig en in samenhang ten laste gelegde wanbedrijf.*

O.M. en Eggen t/ Claes.

Overwegende dat bij de materiële vergissing in de dagvaarding vermeld werd dat de feiten zouden gebeurd zijn op 11 December 1952, terwijl het in werkelijkheid op 11 November 1952 was; dat de Rechtbank een louter materiële vergissing mag herstellen en de rechten van verdachte, die zich geenszins heeft vergist over de hem telastgelegde feiten, hierdoor niet werden geschaad;

Overwegende dat door het ter zitting gedane onderzoek bewezen is dat de door verdachte bestuurde vrachtwagen tegen de gevel van het huis van Eggen Elisabeth Josephine is gebotst, zodat een gedeelte van deze gevel is ingestort;

Overwegende dat voornoemde vrouw Eggen niet getroffen werd noch door de vrachtwagen, noch door de instorting;

dat zij zich op het ogenblik van het ongeval niet bevond in het vertrek, waar de instorting plaats had;

dat zij ook alleen aanvoert dat zij nog onvolledig hersteld was van een hersenbloeding en dat ingevolge de vrees, veroorzaakt door het gerucht van de instorting, een nieuwe hersenbloeding is ontstaan;

Overwegende dat als slagen of verwondingen in de zin van artikel 420 Wetboek van Strafrecht dient te worden beschouwd alle uitwendig of inwendig letsels, hoe licht ook de aard ervan moge zijn, dat aan het menselijk lichaam van buitenaf wordt toegebracht door een mechanische of chemische op de lichaamsgesteldheid inwerkende oorzaak (Cass., 28 November 1949, Rechtskundig Weekblad 1959-'50, kol. 1405);

Overwegende dat de hersenbloeding in onderhavig geval niet werd veroorzaakt door een uitwendige mechanische of chemische oorzaak, maar door een inwendige, namelijk de vrees;

dat deze hersenbloeding niet ontstond, noch door de botsing, noch door het vallen van het materiaal, noch door een mogelijke luchtverplaatsing, maar door de emotie, gepaard aan een inwendige ziekte;

dat het niet opgaat van slagen of verwondingen door onvoorzichtigheid te beschuldigen hen, die de voorzorg niet zouden nemen, om aan personen, lijdende aan een hartziekte, elke schadelijke emotie, droevige of blijde, te besparen;

Overwegende dat verdachte zich dan ook niet schuldig heeft gemaakt aan het onder A telastgelegde feit;

Overwegende dat de feiten, vermeld onder litt. B, C en D der telastlegging, dewelke samenhangend waren met het feit A, regelmatig bij de Rechtbank werden aanhangig gemaakt; dat éénmaal de feiten bij de Rechtbank aanhangig gemaakt, zij de overtredingen, die onder de bevoegdheid van de Politierechter vallen, mag beoordelen, zelfs in geval van vrijspraak voor het wanbedrijf (Cass. 21 Februari 1921, Pas. 1921, I, 327);

Overwegende dat de feiten B en C der telastlegging bewezen zijn door het ter zitting gedane onderzoek;

dat beide feiten voortspruiten uit één en hetzelfde misdadig opzet en er bijgevolg slechts één straf moet worden toegepast;

Overwegende dat het feit D der telastlegging niet voldoende bewezen is door het ter zitting gedane onderzoek;

Aangezien in de loop der debatten Mr Karel Hubrechts, advocaat te Leuven, gemachtigde, verklaarde zich namens de Weduwe Menten-Eggen, landbouwster, wonende Borgwormweg 52 te Aalst-St-Truiden, te stellen als burgerlijke partij tegen verdachte en besloot dat het de Rechtbank behage verdachte te veroordelen om aan de burgerlijke partij als voorschot te betalen de som van 43.403,30 frank, met de vergoedende intresten vanaf de dag van het ongeval, de gerechtelijke intresten en de kosten;

een deskundige aan te stellen met als opdracht de graad der bestendige onbekwaamheid der burgerlijke partij vast te stellen;

Overwegende dat uit het voorgaande blijkt, dat verdachte zich niet heeft schuldig gemaakt aan slagen en verwondingen door onvoorzichtigheid, en dat ook de door hem gepleegde overtredingen van het Algemeen Wegenverkeersreglement, misschien wel een verre aanleiding — hetgeen nog niet is bewezen — in elk geval, geen oorzaak in de juridische zin van dit woord zijn geweest van de bij de burgerlijke partij ontstane hersenbloeding;

dat de Correctionele Rechtbank dan ook onbevoegd is kennis te nemen van de eis der burgerlijke partij, in zoverre hij zijn oorzaak vindt in de hersenbloeding;

Overwegende dat wat betreft de schade aan het woonhuis, ten belope van 11.103,60 frank, de ontvankelijkheid noch de gegrondheid van de eis ernstig betwist worden;

.....

NOOT : Tegen bovenstaand vonnis heeft de burgerlijke partij hoger beroep ingesteld.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

1e Kamer. — 23 Juni 1953.

Voorzitter : M. Van Dessel.

Rechters : M.M. Ceulemans en Janssens.

Referendaris : M. G. Beckers.

Advocaten : Mrs P. De Schrijver en E. Buisseret.

Zeevervoer. — De clause in het cognossement, die de aansprakelijkheid van de scheepseigenaar in geval van verlies of beschadiging van de vervoerde goederen beperkt tot de netto-factuurwaarde, is niet in strijd met art. 91 § IV, 5°, boek II, W.v.K.

De clause in een cognossement, die de aansprakelijkheid van de scheepseigenaar in geval van verlies of beschadiging van goederen beperkt tot de netto-factuurwaarde, is niet in strijd met artikel 91 § IV, 5° der wetten op de scheepvaart. Dit artikel heeft immers de aansprakelijkheid « in se » van de zeevoerder niet beperkt; deze aansprakelijkheid « in se » blijft volledig bestaan en het formeel akkoord tussen inlader en zeevervoerder omtrent de aan de koopwaar toe te kennen waarde is geoorloofd. Als geoorloofd is te beschouwen een clause, waarbij partijen aan de koopwaar een waarde toekennen, berekend volgens de gegevens der voorgebrachte factuur. De factuur is het beste bewijsmiddel ter rechtvaardiging van de waarde der verkochte, verzekerde of vervoerde goederen, zowel in de verhouding tussen verkoper en koper als in die tussen

verzekeraar en verzekerde, vervoerder en ontvanger.

De Haagse regelen, overgenomen in artikel 91 van de wetten op de scheepvaart, behelzen een maximum van aansprakelijkheid en een minimum van uitsluiting van de aansprakelijkheid van de zeevervoerder. Door de maximumwaarde per éénheid of colli op Fr. 17.500 te bepalen hebben die regelen een element van stabiliteit willen opnemen in de economie van het zeevervoercontract, welk element zou ontbreken bij stilzwijgen of valse verklaring van de inlader.

Een geschil, dat enkel loopt over de tijdens en ter gelegenheid van een zeevervoer geleden schade moet worden beoordeeld enkel en alleen naar de beginselen, die het zeevervoer beheersen, met uitsluiting van de beginselen, die de koopovereenkomst beheersen.

Wanneer bij het sluiten van de vervoerovereenkomst de waarde van de ten vervoer aangenomen goederen niet is bepaald, verkeert de vervoerder in het onzekere omtrent de omvang van zijn aansprakelijkheid; daarom heeft de wetgever deze laatste beperkt tot Fr. 17.500 per éénheid of colli. Wanneer integendeel de waarde der goederen bij het aangaan van de vervoerovereenkomst is bepaald, en juist bevonden, is de zeevervoerder in staat de omvang van zijn aansprakelijkheid te voorzien voor het geval zijn ondergeschikten een fout begaan: wanneer de aangegeven waarde der goederen onjuist is, doch hoger dan de werkelijke waarde, beschermt de wet de zeevervoerder tegen het bedrog van de inlader en onthoudt zij aan deze en aan zijn rechthebbers, de ontvanger, elke vordering tegen de zeevervoerder, welke zou gegrond zijn op dat bedrog. Wanneer daarentegen de aangegeven waarde onjuist is, doch geringer dan de werkelijke waarde, zal naargelang de vracht berekend is ad valorem of niet de zeevervoerder voormelde sanctie wegens bedrog kunnen invoeren, ofwel; indien de vracht berekend is op normale wijze volgens gewicht of volume, zal de inlader zijn eigen verzekeraar gebleven zijn voor het verschil tussen de werkelijke waarde en de aangegeven waarde.

Bedoelde cognossementsclausule heeft geenszins ten doel de bepalingen van artikel 91 § IV, 5° te ontduiken, doch enkel en alleen door onderling akkoord en op onbetwistbare basis, nl. de factuur, de bestanddelen te bepalen, die zullen in aanmerking moeten genomen worden voor de berekening der algehele schade, hetgeen niets gemeens heeft met een beperking van aansprakelijkheid per eenheid of colli.

Ten deze zijn de artikelen 1150 en 1151 B.W. van toepassing, daar de prijsstijging der goederen in de mate zoals zij zich tijdens de zeereis heeft voorgedaan, niet kon voorzien worden bij het sluiten van de zeevervoerovereenkomst en ook niet het onmiddellijk en rechtstreeks gevolg is van het verdwijnen van bedoelde balen.

P.V.B.A. Peeters, Gadeyne en Meulijzer t/ Kapitein Herbert (S.S. Indian Exporter)

Aangezien de eis strekt tot de veroordeling van verweerder om aan aanlegster te betalen de som van fr. 49.757,25, als schadevergoeding wegens het niet afleveren van 35 balen jute, deel uitmakende van een partij van 869 balen jute, ingescheept te Calcutta de 13-2-1951 en vervoerd naar Antwerpen door het s.s. Indian Exporter;

Aangezien de eis ongegrond is;

Aangezien inderdaad verweerder niet betwist dat op

de ingeladen partij van 869 balen er slechts 834 werden gelost te Antwerpen en zich bereid verklaard heeft de waarde der 35 ontbrekende balen jute te vergoeden aan aanlegster op basis van de originele verkoopfactuur, opgemaakt in de haven van inlading en dan ook werkelijk een bedrag van fr. 122.800,60 betaald heeft aan aanlegster;

Aangezien nochtans aanlegster hiermede geen genoegen neemt en eist dat de haar toekomende schadevergoeding moet berekend worden op de werkelijke marktprijs der balen jute in de haven van bestemming en op het ogenblik der aflevering der koopwaar door verweerder: dat zij deze schade, aldus berekend, bepaalt op fr. 172.528,15, zodat haar nog zou toekomen de som van fr. 172.528,15 — 122.800,60 reeds betaald, of fr. 49.727,55;

Aangezien nochtans het standpunt van aanlegster niet kan aangenomen worden;

Aangezien inderdaad eerst en vooral aanlegster zou moeten bewijzen, vooraleer enig recht te kunnen doen gelden, dat zij inderdaad een schade geleden heeft, bedragende fr. 49.727,55, zijnde het verschil tussen de reeds betaalde CIF waarde en de beweerde marktwaarde op de dag van aankomst van het schip te Antwerpen, en deze beweerde geleden schade ook werkelijk is en met de stand van haar zaken overeenstemt;

Aangezien te dien opzichte aanlegster zou moeten bewijzen: enerzijds dat de andere balen jute, welke haar door de drie schepen Indian Exporter, Indian Pioneer en Indian Navigator werden afgeleverd, door haar zijn verkocht kunnen worden aan de door haar aangehaalde prijs van een markt, die in verticale stijging verkeerde op het ogenblik van aankomst van het schip Indian Exporter; anderzijds dat, indien de lastgevers van aanlegster de balen jute niet aangekocht hadden om ze verder te verkopen en zij moeten aangezien worden als zijnde zelf de rechtstreekse verbruikers en verwerkers der koopwaar, zij ze hebben moeten vervangen en zij andere balen jute daadwerkelijk hebben aangekocht in vervanging van de 35 vermiste balen per s.s. Indian Exporter; en ten slotte dat zij ook werkelijk het prijsverschil hebben moeten betalen, dat zij thans vorderen van de rederij, zijnde het verschil tussen de aankoopprijs volgens faktuur te Calcutta en de beweerde verhoogde marktprijs te Antwerpen;

Aangezien inderdaad het standpunt door aanlegster aan de verweerder tegengeworpen, steunt op het begrip van de vervangingswaarde en het uitgesloten is dat aanlegster of hare lastgevers enig profijt zouden trekken uit het gemis aan aflevering der 35 vermiste balen: dat inderdaad aanlegster enkel en alleen het recht heeft vergoed te worden op basis van het vervoercontract en zij ten minste moet bewijzen een schade geleden te hebben, die gelijk is aan het door haar gevorderde bedrag, daar de aankoopswaarde der goederen haar inderdaad reeds uitbetaald is;

Aangezien aanlegster hiervan niets doet en niet het minste bewijs dienaangaande voortbrengt;

Aangezien nochtans de vordering van aanlegster niet gegrond is en wel op grond der overeengekomen vervoercontracten die niet in strijd zijn met de regelen van artikelen 91 der Z.V.W. § IV, 5°;

Aangezien inderdaad artikel 10 van het cognossement bepaalt: « The shipowner's liability in case of loss or » damage to goods within the limits of the Bill of » Lading to be calculated on and in no case to exceed » the net invoice cost »;

Aangezien aanlegster te vergeefs beweert, dat deze clausule in strijd zou zijn met de wet en namelijk zou indruisen tegen artikel 91 § IV, 5° der Z.V.W. onder

voorwendsel dat zulk beding ten doel zou hebben de aansprakelijkheid van de vervoerder te herleiden per eenheid, zijnde dus in het onderhavig geval per baal, tot een conventioneel bedrag, dat lager zou zijn dan fr. 17.500 per eenheid of colli, zoals bepaald door artikel 91 der Z.V.W.;

Aangezien de clause 10 van het cognossement ingelast is met het oog op de regeling van de gezamenlijkheid van het verlies of van de averij zonder beperking van bedrag per eenheid of colli, en volstrekt niets gemeens heeft met het doel, dat haar wordt verleend zoals in vorig paragraaf vermeld en er ook geen verwarring mag plaats grijpen tussen een berekening van de schade in haar geheel en een beperking van aansprakelijkheid per eenheid of colli;

Aangezien inderdaad artikel 91 § IV, 5° der Z.V.W. de aansprakelijkheid «in se» van de zeevervoerder niet heeft beperkt; dat deze aansprakelijkheid «in se» volledig blijft bestaan en het formeel akkoord tussen inladers en zeevervoerder nopens de waarde toe te kennen aan de koopwaar geoorloofd is;

Aangezien het niet mogelijk is een clause, waardoor partijen aan de koopwaar een waarde toekennen, berekend volgens de gegevens der voorgebrachte faktuur, als ongeoorloofd te beschouwen, terwijl juist de faktuur steeds het beste bewijsmiddel uitmaakt ter rechtvaardiging van de waarde der verkochte of verzekerde of vervoerde goederen, zowel in de verhoudingen tussen verkoper en koper, als in die tussen verzekeraar en verzekerde, vervoerder en ontvanger;

Aangezien de regelen van Den Haag, opgenomen in artikel 91 Z.V.W. een maximum van verplichtingen en een minimum van uitsluiting van aansprakelijkheid uitmaken voor de zeevervoerder en zij door de maximumwaarde op fr. 17.500 per eenheid of colli te bepalen, een element van stabiliteit hebben willen voorzien voor beide partijen in het geval dat de waarde der goederen niet verklaard en aangegeven is in het cognossement;

Aangezien dit element van stabiliteit ontegensprekelijk bestaat, wanneer de vervoerovereenkomst verwijst naar de faktuurwaarde, aangezien zij de inladers en vooral de ontvanger beschermt tegen het risico van een verticale daling der koopwaar tijdens de zeereis en tevens de zeevervoerder behoedt tegen het risico van een verticale stijging der koopwaar, welke onvoorzienbaar en plotseling opdaagt gedurende een lange zeereis;

Aangezien inderdaad, wanneer artikel 91 Z.V.W. een maximum waarde van 17.500 fr. bepaalt per eenheid of colli, de wet, ver van aan partijen te verbieden de waarde der goederen te bepalen, die zal dienen als grondslag voor de berekening der vergoeding in geval van verlies of averij, integendeel de omstandigheid voorzien heeft ofwel dat niets omtrent de waarde is bepaald ofwel dat een waarde aangegeven en verklaard is, en bijgevolg bij gemis aan enige aangifte der waarde of bij valse verklaring der aangegeven waarde, dit element van stabiliteit heeft willen inlassen in de economie van het zeevervoercontract, element van stabiliteit dat aan dit vervoercontract zou ontbreken door de stilzwijgendheid of de valse verklaring van de inlader;

Aangezien dient opgemerkt te worden en niet uit het oog mag verloren worden dat evengoed er geen verwarring mag bestaan tussen een berekening van de schade in haar geheel en een beperking van aansprakelijkheid per eenheid of colli, er eveneens geen verwarring mag bestaan tussen een zeevervoercontract en een overeenkomst van koop-verkoop, zodat het huidige geschil betreffende enkel de vergoeding van

geleden schade tijdens en ter gelegenheid van een zeevervoer, dient beslist te worden met enkel en alleen voor ogen de rechtsbeginselen, die het zeevervoer betreffen en beheersen, met uitsluiting van de rechtsbeginselen die de contracten van verkoop beheersen;

Aangezien zodoende, wanneer bij het afsluiten van het zeevervoercontract geen waarde der goederen is voorzien, de zeevervoerder voor een onbekend element staat en de wet dan met de beperking der waarde op 17.500 fr. per eenheid of colli, het element van stabiliteit in de economie van het contract inlast, die de grens van aansprakelijkheid van de zeevervoerder zal afbakenen: wanneer integendeel deze waarde der goederen wel is voorzien en juist is bevonden, dan is de zeevervoerder bij machte de uitgebreidheid van zijn aansprakelijkheid te voorzien voor het geval zijn ondergeschikten een fout of missing zouden gepleegd hebben: wanneer de aangegeven waarde der goederen onjuist is, doch hoger dan de werkelijke waarde, dan beschermt de wet de zeevervoerder tegen het bedrag van de inlader en onthoudt zij aan de inlader en zijn rechthebbende, de ontvanger, enige vordering tegen de zeevervoerder ter wille van dit bedrag: wanneer de aangegeven waarde der goederen onjuist is, doch minder dan de werkelijke waarde, dan zal naargelang de vracht berekend is ad valorem of niet de zeevervoerder de vorige sanctie kunnen inroepen wegens bedrog, ofwel, naargelang de vracht berekend is op normale wijze volgens gewicht of volume, dan zal de inlader zijn eigen verzekeraar gebleven zijn voor het verschil tussen de werkelijke waarde en de aangegeven waarde;

Aangezien ten andere artikel 91 V.Z.W. niet gebiedt de waarde der goederen aan te geven en te verklaren en een verzending van goederen per zee evengoed mag gebeuren en meestal gebeurt zonder aangifte of verklaring van waarde;

Aangezien hieruit dient afgeleid te worden dat artikel 91 § IV, 5° der V.Z.W. een stabiliteit heeft willen en trachten te bekomen in een geest van dading en gematigdheid en deze zal geëerbiedigd zijn, wanneer men aanneemt dat een inlader zijn eigen verzekeraar kan zijn voor een gedeelte der waarde der koopwaar, evenals hij zijn eigen verzekeraar kan zijn voor de mogelijke stijging in waarde der koopwaar tijdens de zeereis: dat bijgevolg artikel 10 van het cognossement, bepalende dat de vergoeding zal geregeld worden op basis van de faktuurwaarde, niet er op neerkomt een maximum te bepalen, dat geringer is dan de wettelijke grens van 17.500 fr. per eenheid of colli in het geval dat de faktuurwaarde minder zou zijn dan 17.500 fr. of gelijk zou zijn aan 17.500 fr. per eenheid of colli, doch wel er enkel en alleen op neerkomt door onderling accoord en op de stevigste en onbetwistbaarste elke partij zal moeten rekening houden bij het afsluiten der zeevervoerovereenkomst;

Aangezien trouwens in feite aanlegster of haar lastgevers zeer goed hebben ingezien, dat zij hun eigen verzekeraars waren en moesten zijn voor de winst of verlies op de koopwaar tijdens het zeevervoer, daar zij inderdaad de koopwaar, volgens faktuur CIF waarde = Pond Sterling: 21.763 — 15 — 10 hebben laten verzekeren voor Pond Sterling: 22.851 dus voor een verhoopte winst van ongeveer 5 % (zie faktuur aan Cornelis Wijckhuysen van 19-3-1951, dossier Indian Exporter);

Dat dit voldoende aanwijst welke de werkelijke betekenis is van artikel 10 van het cognossement, dat geenszins ten doel heeft de bepalingen van artikel 91 § IV, 5° te ontwijken, doch enkel en alleen door onderling accoord en op de stevigste en onbetwistbaarste

basis, namelijk de faktuur, de bestanddelen te bepalen, die zullen in aanmerking moeten genomen worden voor de berekening der algeheelheid der schade, hetgeen niets gemeens heeft met een beperking van aansprakelijkheid per eenheid of colli;

Aangezien dit door artikel 91 Z.V.W. toegelaten is, vermits de bestanddelen dienstig tot de berekening der schade aan het gewoon recht worden overgelaten en artikel 91 Z.V.W. enkel en alleen beoogt de stoffelijke schade, aangebracht aan de goederen tijdens en ter gelegenheid van het zeevervoer, en de andere elementen, die in aanmerking komen bij de berekening der vergoeding overlaat aan het gewoon recht en dewelke partijen vrij zijn te bepalen zonder dat er sprake kan zijn van een maximum;

Aangezien daarenboven in contractuele zaken de schuldenaar enkel en alleen gehouden is tot vergoeding der schade, die men bij het sluiten van de overeenkomst voorzien heeft of heeft kunnen voorzien, ingevolge artikel 1150 B.W.: dat artikel 1151 B.W. bepaalt dat, zelfs wanneer de niet-uitvoering der overeenkomst te wijten is aan het bedrog van de schuldenaar, de schadevergoeding, wat betreft het verlies, dat de schuldeiser heeft geleden, en de winst, die hij heeft moeten derven, slechts omvatten hetgeen een onmiddellijk en rechtstreeks gevolg is van het niet-uitvoeren van de overeenkomst;

Aangezien deze wetsbepalingen ten deze van toepassing zijn aangezien de prijsverhoging der goederen deze verzending in normale omstandigheden en nog meer in de mate zoals zij zich heeft voorogedaan, gedurende de zeereis, niet kon voorzien worden bij het sluiten van de zeeovereenkomst en trouwens ook geen onmiddellijk en rechtstreeks gevolg is van het verdwijnen van bedoelde balen;

Aangezien inderdaad de prijsstijging te wijten is aan een omstandigheid, die staat buiten de koopwaar en alleenlijk het gevolg is geweest van een internationale conjunctuur, die haar weerslag gehad heeft op de markt der grondstoffen: dat bijgevolg deze verticale prijsstijging te wijten is enkel en alleen aan een onvoorzienbare gebeurtenis, doch geenszins aan de schuld van de zeevervoerder;

Aangezien er inderdaad geen verband van oorzaak tot gevolg bestaat tussen de fout, begaan door de kapitein, en deze prijsstijging, die enkel en alleen en uitsluitend te wijten is aan de heersende economische toestand op dat ogenblik; dat de kapitein hieraan geen schuld heeft en ook het slachtoffer er niet van kan zijn;

Aangezien ten andere De Page het begrip schade aldus toelicht: « Ce n'est pas le caractère plus ou » moins lointain des conséquences multiples d'une faute » contractuelle que le législateur a voulu viser, mais » la relation de cause à effet entre la faute et le » dommage: le dommage doit être une conséquence » nécessaire de la faute. Il ne faut pas confondre » comme la jurisprudence le fait souvent, la notion de » dommage indirect et de dommage imprévu »;

Aangezien het niet aannemelijk is dat, zoals ten deze, een abnormale prijsstijging, te wijten aan de economische toestand en de internationale conjunctuur, die tot gevolg heeft aan de ontvanger te onthouden, niet een normale winst, die door hem voorzien kon worden bij het sluiten van zijn koop-verkoopovereenkomst, maar van een abnormale winst, die het gevolg is van een prijsstijging, niet eigen aan de koopwaar, als het noodzakelijk en rechtstreeks gevolg zou aangezien moeten worden van de fout, begaan door de kapitein bij het niet afleveren van enkele balen: dat trouwens toch dient in aanmerking genomen te worden dat,

zowel als deze abnormale prijsstijging zich heeft voorgedaan gedurende de zeereis, eveneens een abnormale prijsdaling zich had kunnen voordoen en zelfs dat, eens de koopwaar afgeleverd en gelost te Antwerpen, indien de ontvanger niet in de gelegenheid geweest was de balen onmiddellijk af te halen en in ontvangst te nemen, zulke prijsdaling zich intussentijd, tussen de lossing en de inontvangstneming, evengoed had kunnen voordoen;

Aangezien uit deze beschouwingen reeds voldoende blijkt dat deze prijschommelingen ener vervoerde koopwaar niet het gevolg zijn van het feit of de fout van de zeevervoerder en deze er niets mede te maken kan hebben voor wat betreft de beoordeling en de begroting van zijn aansprakelijkheid;

Aangezien ten andere, zoals reeds hierboven opgemerkt, niet met elkaar verward mogen worden een zeevervoercontract en een overeenkomst van koop-verkoop, zodat het huidige geschil, dat enkel en alleen betreft de vergoeding van geleden schade tijdens en ter gelegenheid van een zeevervoer, dient beslist te worden enkel en alleen met inachtneming van de rechtsbeginselen, die het zeevervoer betreffen en beheersen, met uitsluiting van de rechtsbeginselen, die het verkoopcontract betreffen en beheersen;

Aangezien de aard van het contract en de hoedanigheid der partijen steeds dienen voor ogen gehouden te worden en, zoals De Page zegt, « le juge doit se » mettre à la place du débiteur et voir quelles sont les » conséquences de l'inexécution, de la non obtention de » l'objet du contrat, qu'il a pu prévoir ou qu'il était » possible de prévoir en considérant le contrat et la » situation des parties tels qu'ils se présentaient in » concreto »;

Aangezien in die zin het voorwerp van het verkoopcontract een koopwaar betreft, waarvan zowel de verkoper te Calcutta als de koper in België de markt kent met al haar mogelijkheden van schommeling der prijzen;

Aangezien nochtans het ten deze niet gaat over een verkoopcontract, maar wel over een zeevervoercontract, dat als eerste verplichting inhoudt voor de zeevervoerder een verplichting om te doen, namelijk de koopwaar te vervoeren van een haven naar een andere en wiens verplichting de koopwaar af te leveren het gevolg is van zijn verplichting te vervoeren;

Aangezien het bijgevolg onzinnig is de zeevervoerder te willen gelijkstellen met een handelaar in jute of andere vervoerde goederen, hetgeen hij niet is en van welke markt hij niets af weet zoals hij niets af weet van de bedoelingen van de inlader of de ontvanger aangaande hun positie op de markt van de vervoerde goederen, of zij deze koopwaar werkelijk zelf in verbruik zullen nemen of eenvoudig verder verkopen tijdens de zeereis of speculatieve doeleinden nastreven;

Aangezien de zeevervoerder zich hieromtrent niet te bekommeren heeft en al deze elementen buiten zijn taak en verplichtingen van zeevervoerder staan;

Aangezien ten andere de aanlegster of haar lastgevers zeer wel geweten hebben, dat de kapitein niets te maken had met de schommelingen der marktwaarde van de vervoerde balen, vermits zij zelf zich verzekerd hebben tegen een mogelijke winst;

Aangezien inderdaad de factuur aanwijst dat zij een mogelijke winst hebben laten verzekeren en bijgevolg aanlegster of haar lastgevers zelf het bewijs voorbrengen, dat zij zeer goed wisten zelf te moeten instaan voor de mogelijke en voorzienbare winst op de koopwaar tijdens de lange zeereis en hiervoor hun eigen verzekeraar moesten zijn, hetgeen zij trouwens dan ook gedaan hebben, doch in te geringe mate;

Aangezien het bijgevolg niet kan opgaan de zee-vervoerder aansprakelijk te stellen voor verplichtingen die eigen zijn en moeten blijven aan de handelaar, die de eigenaar is der vervoerde goederen en de kapitein, die enkel en alleen optreedt als vervoerder de koopwaar te doen instaan en verantwoordelijk te stellen voor missingen of verzuimen of onvoorzichtigheden van de handelaar, eigenaar der koopwaar en handelende op grond van de rechtsbeginselen der koop-verkoopcontracten: dat het zoveel te minder opgaat een winstderving van 100 % op de koopwaar te vorderen van de kapitein, terwijl de handelaar, eigenaar der koopwaar, slechts een mogelijke en voorzienbare winst van 2 % à 5 % heeft laten verzekeren;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Alle verdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende;
Maakt melding van de toepassing van artikel 2 van de wet van 15 Juni 1935;

Verleent akte aan verweerder van zijn begroting des gedings;

Zegt voor recht dat artikel 10 van het cognossement als geldig dient beschouwd te worden en bijgevolg de schade, door aanlegster geleden, enkel dient berekend en vergoed te worden op basis van de CIF waarde en volgens factuur van aankoop der koopwaar;

Verklaart dienvolgens de betaling door verweerder gedaan aan aanlegster vóór de dagvaarding voldoende en bevrijdend;

Bijgevolg verklaart de ingestelde eis ongegrond en wijst aanlegster er van af;
Veroordeelt haar tot de kosten.

ARBEIDSGERECHT IN HOGER BEROEP TE BRUGGE

31 October 1952.

Voorzitter : M. De Bock.

Advocaat : Mr Malfait, loco G. Van Hoof (Antwerpen).

Bediendencontract. — Toelaatbaarheid van achtereenvolgende dienstcontracten behoudens bedrog. — Vereisten voor het bewijs door niet op de wet gegronde vermoedens.

Uit de wordingsgeschiedenis van de wet van 7 Augustus 1922 blijkt dat het aangaan van verschillende achtereenvolgende dienstcontracten voor een bepaalde duur in principe toegelaten is en deze contracten slechts vernietigbaar zijn in geval van bedrog krachtens de regel « fraud omnia corrumpit ». Het bewijs van het bedrog mag door alle middelen rechtens worden geleverd, ook door vermoedens (artikel 1353 B.W.). Vermoedens welke niet op de wet zelve gegrond zijn, komen echter slechts in aanmerking, indien zij gewichtig, nauwkeurig en met elkander in overeenstemming zijn. In het onderhavige geval zijn geen vermoedens aanwezig, die aan deze vereisten voldoen.

B. t/ G.

Gezien het vonnis a quo dd. 18 Juli 1952 van de Werkrechtensraad, Bediendenkamer, te Kortrijk;

Gezien de akte van beroep dd. 14 Augustus 1952 en de verklaring van partijen ter zitting van 5 September 1952 dat zij vrijwillig verschijnen;

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering van huidige beroepene ertoe strekte toenmalige verweerder, thans appellant, te horen veroordelen tot betalen van :

1) 12.600 frank vergoeding wegens ontijdige afdanking;

2) 2.173 frank bijdrage der patronale bijdrage R.M.Z., berekend aan 17,25 % op 12.600 frank;

3) 1.680 frank verlofgeld over de periode 1 Februari 1951 tot 30 November 1951;

Overwegende dat geïntimeerde als handelsreiziger in dienst trad van appellant, vanaf 1 Februari 1951 onder de volgende voorwaarden : « Drie opeenvolgende proefperiodes van één maand, met vooruitzicht van een vaste verbintenis; drie maand tot einde Juli 1951 en onder beding dat « mochten de werkzaamheden aan u en ons voldoening schenken dan wensen wij u na deze datum vast in onze dienst te zien treden »;

Dat deze voorwaarden vervat in de brief dd. 11 Jan. 1951 van beroeper, verwijzende naar een mondeling onderhoud tussen partijen en zonder protest ondertekend door geïntimeerde;

Dat hieruit moet worden afgeleid dat de bedoeling van partijen van stonde aan was een contract af te sluiten in 3 fasen :

a) proef 3 maand, gevolgd door

b) een contract van bepaalde duur, nl. 3 maand,

c) een vaste dienstverbintenis,

dit onder voorbehoud van « voldoening voor beide partijen »;

Dat beroeper op 20 Juli 1951 aan geïntimeerde meldde dat hij niet voldaan was over zijn diensten maar hem nog een laatste kans zou geven tot einde Augustus, waarop beroepene opnieuw voor akkoord tekende;

Dat dd. 24 September 1951 beroeper mededeelt aan geïntimeerde dat « er nog geen werkelijke verbetering inzake verkoop te bespeuren valt » en het contract opnieuw verlengt voor de maand October;

Dat op dezelfde wijze dd. 23 October 1951 aan beroepene wordt medegedeeld dat « er enkele hoopvolle verbeteringen in (uw) rayon zijn waar te nemen, die echter nog niet van voldoende doorslaggevend belang zijn om het dienstcontract definitief te maken », welk schrijven evenals alle voorgaande door geïntimeerde wordt ondertekend voor « gelezen en goedgekeurd »;

Dat beroepene in de loop van November 1951 een ernstig arbeidsongeval opliep en, bij brief van 26 November 1951 door beroeper werd afgedankt tegen het einde van die maand, brief waartegen hij protest aantekende op 27 November 1951;

A. Betreffende de vergoeding wegens afdanking :

Overwegende dat de eerste Rechter de vergoeding van 12.600 frank of drie maanden loon heeft toegekend op grond van de vaststelling dat beroeper door zijn handelwijze de bepalingen van de wet van 7 Augustus 1922 heeft willen ontduiken;

Dat appellant beweert dat de wet van 7 Augustus 1922 een uitzonderingswetgeving zijnde, haar bepalingen limitatief zijn te interpreteren, zodat wel toegelaten is hetgeen zij niet uitdrukkelijk verbiedt;

Dat hij meent dat het wettig is achtereenvolgende dienstcontracten met bepaalde termijn af te sluiten en meent dat dit terzake alleen in het voordeel van beroepene is geschied om hem een nieuwe kans te geven;

Dat hij pretendeert dat hij zelf geen enkel belang had bij een dergelijke handelwijze, die trouwens in tempore non suspecto telkens het akkoord van beroepene verwierf;

Overwegende dat de rechtspraak verdeeld staat ten overstaan van de faculteit herhaalde dienstverbintenissen van bepaalde duur aan te gaan (R. Geysen, Arbeidsrechtspraak, n° 952 tot en met 978);

Dat in de voorbereidende werkzaamheden tot de wet van 7 Augustus 1922 betreffende artikel 2 het volgende wordt aangetroffen (Pasimonie 1922, blz. 327; développements - proposition de loi);

« Nous nous sommes demandé s'il convenait de prévenir par une disposition expresse, les moyens qui seraient employés pour éluder les prescriptions impératives de la loi, et notamment de décider que les contrats à court terme, qui seraient périodiquement renouvelés pour échapper à l'obligation de préavis, ne devaient pas être assimilés à des contrats sans terme; il nous est avis que la jurisprudence saura sans peine déjouer les fraudes à la loi »;

Dat hieruit volgt dat, waar de bedoeling van de wetgever het aangaan van verschillende achtereenvolgende dienstcontracten voor een bepaalde duur in principe toegelaten is en deze contracten slechts zouden vernietigbaar zijn ingeval van bedrog, ingevolge de regel «fraus omnia corrumpit»;

Dat de eerste Rechter dit principe impliciet heeft aangenomen maar gemeend heeft het bedrog te vinden in het louter feit van de herhaalde vernieuwingen der overeenkomst tussen partijen, waar dit bedrog inderdaad mag worden bewezen door alle middelen van het recht, vermoedens inbegrepen (artikel 1353 B. W.);

Dat vermoedens echter gewichtig, precies en concordant moeten zijn (artikel 1353 B. W.), hetgeen terzake niet het geval is, vermits door beroepene geen enkele reden wordt opgegeven getuigend van enig belang voor appellant om te handelen zoals hij heeft gedaan;

Dat beroeper natuurlijk het ongeval aan geïntimeerde overkomen, niet heeft kunnen voorzien en dat hij bij het eenzijdig opzeggen van de dienstverbintenis na dit ongeval gebruik heeft gemaakt van het recht, hem toegekend door artikel 10 van de wet van 7 Augustus 1922;

Dat beroepene evenmin zijn ongeval heeft kunnen voorzien en dat zijn houding ten overstaan van de aard van het dienstcontract slechts nadien is veranderd, waar hij tevoren wellicht de indruk had in vaste dienst te zullen aanvaard worden vanaf 1 December 1951;

Dat tenslotte indien er enige twijfel mocht bestaan omtrent de weliswaar zonderlinge opvolging van verbintenissen voor bepaalde diensttermijn, deze twijfel ten goede moet komen aan de schuldenaar (artikel 1162 B. W.) ingevolge de rechtsregel «actori incumbit probatio»;

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering uit dien hoofde voorkomt als niet gegrond;

B. betreffende de vergoeding voor M. Z.:

Overwegende dat de vordering in betaling der patroonsbijdrage voor maatschappelijke zekerheid in de oorspronkelijke vordering eveneens ongegrond blijkt om dezelfde redenen als voormeld;

C. Betreffende de verlofvergoeding:

Overwegende dat deze vordering niet wordt betwist en de oorspronkelijke vordering daaromtrent voorkomt als gegrond;

Overwegende dat het aldus ten onrechte is dat de eerste Rechter de vorderingen onder A. en B. voormeld heeft toegekend;

Overwegende dat beroepene incidenteel beroep aan-

tekent doch dat dit beroep voorkomt als ongegrond om de voormelde beweegredenen;

Beslissend op tegenspraak en in laatste aanleg:

Om alle voorafgaande en hierbij uitdrukkelijk bevestigde motieven;

Alle verdere besluiten verwerpend als overbodig of ongegrond;

Verklaart het beroep ontvankelijk en gegrond en doet het vonnis a quo te niet;

Rechtdoende zoals de eerste Rechter had hoeven te doen, wijst de oorspronkelijke vordering af als niet gegrond behalve voor wat aangaat de verlofvergoeding;

Veroordeelt appellant tot betaling aan beroepene wegens verlofvergoeding van een som van 1.680 frank, te vermeerderen met de rechterlijke interest;

Wijst het incidenteel beroep van geïntimeerde af als ongegrond;

Verwijst beroepene in de kosten van beide instanties.

OVERZICHT DER BELGISCHE WETGEVING

(1-31 Augustus 1953)

I. STAATS- EN ADMINISTRATIEF RECHT.

1. *Verplichte te werkstelling tijdens de Duitse bezetting: 1940-1945.* — Bij de wet van 7 Juli 1953 (Staatsblad 3 en 4 Augustus 1953, 4810) wordt het statuut der gedeporteerden tot verplichte te werkstelling van de oorlog 1940-1945 ingericht. Zij bepaalt de voorwaarden om in aanmerking te komen voor de toepassing der wet, de rechten en voordelen der gedeporteerden, de termijnen binnen dewelke de aanvragen om van het statuut te kunnen genieten, moeten worden ingediend.

2. *Vroeger door Duitsland geannexeerde gebieden. — Gevolgen van de toepassing der Duitse wet in deze gebieden.* — De wet van 27 Juli 1953 (Staatsblad 7 Augustus 1953, 4850) regelt de gevolgen van de toepassing der Duitse wet in het gedeelte van het Belgisch grondgebied dat in Mei 1940 bij Duitsland werd ingelijfd (kantons Eupen, Malmedy...).

De rechtshandelingen die krachtens de Duitse wetgeving geldig zijn gesloten, de verworven gevolgen van die wetgeving en de dienovereenkomstig uitgesproken rechterlijke beslissingen, zijn, in principe, behoudens enkele uitzonderingen en afwijkingen bij deze wet bepaald, geldig. De handelingen en vonnissen, die strijdig zijn met de Belgische openbare orde, kunnen evenwel geen gevolg hebben.

3. *Statuut van politieke gevangenen en rechtverkrigenden.* — Het K. B. van 20 Juni 1953 (Staatsblad 8 Augustus 1953, 4867) regelt de samenstelling der aanvaardingscommissies en hun bevoegdheid en stelt de procedure vast voor de toepassing der wet van 26 Februari 1947, regelende het statuut van de politieke gevangenen en van dezer rechtverkrigenden.

Het Regentsbesluit van 27 Maart 1948, hetwelk de commissies inrichtte en de bevoegdheid en de procedure voor de toepassing der wet van 26 Februari 1947 vaststelde, wordt opgeheven.

4. *Oprichting van aanvaardingscommissies en van de commissies van beroep voor politieke gevangenen en hun rechthebbenden.* — Bij ministerieel besluit van 11 Juli 1953 (Staatsblad 8 Augustus 1953, 4872) worden zetel en territoriale bevoegdheid van de aanvaardingscommissies en van de commissies van beroep bepaald.

5. *Technisch onderwijs.* — De wet van 29 Juli 1953 (Staatsblad 15 Augustus 1953, 4987) regelt het technisch onderwijs. Zij omvat 8 hoofdstukken en 75 artikelen, gewijd aan de rangschikking en inwendige structuur van al de inrichtingen voor technisch onderwijs, het beheer en het toezicht, de inrichting der studies, het personeel, de taalregeling, enz.

6. *Lager onderwijs.* — De wet van 23 Juli 1953 (Staatsblad 27 Augustus 1953, 5162) wijzigt artikel 31 van de organieke wet op het lager onderwijs, betreffende de diensten die in aanmerking komen voor de berekening van de wedde der onderwijzers.

7. *Middelbare normaalscholen.* — Bij K.B. van 28 Mei 1953 (Staatsblad 27 Augustus 1953, 5166) wordt voor het schooljaar 1952 - 1953 aan bepaalde gemeentelijke en privé middelbare normaalscholen de staats-erkenning verleend.

8. *Gemeentefonds voor openbare onderstand.* — Bij de wet van 17 Juli 1953 (Staatsblad 28 Augustus 1953, 5182) wordt artikel 6 der wet van 24 December 1948 op de gemeentelijke en provinciale financiën door andere bepalingen vervangen, betrekking hebbende op het Gemeentefonds voor openbare onderstand. Dit Gemeentefonds wordt gestijfd door een jaarlijkse opneming van één milliard op de algemene middelen van 's Rijks Schatkist; het wordt uitgetrokken op de begroting voor gewone uitgaven van het ministerie van Binnenlandse Zaken.

9. *Gemeentekrediet.* — Krachtens de wet van 27 Juli 1953 (Staatsblad 28 Augustus 1953, 5183) wordt de Rijksgarantie verleend op kasgeldvoorschotten, die door de N. V. « Gemeentekrediet van België » aan gemeenten met bezwaarde financiën, die hun krediet-openingsmogelijkheden bij die inrichting hebben uitgeput, zullen verstrekt worden.

10. *Dotatie van het Fonds der Gemeente en dat der Provinciën.* — Bij K. B. van 24 Juli 1953 (Staatsblad 28 Augustus 1953, 5184) wordt de dotatie van het Fonds der Gemeenten en van het Fonds der Provinciën voor het jaar 1953 verhoogd.

11. *Rijkscomptabiliteit.* — Krachtens de wet van 22 Juli 1953 (Staatsblad 23 Augustus 1953, 5122) wordt elke verjaring of verval van rechten, tussen 31 December 1947 en 1 Januari 1951 bij toepassing van de artikelen 34 en 36 van de wet op de Rijkscomptabiliteit ingetreden, opgeheven ten gunste van de schuldeisers van de Staat die bevelschriften tot betaling in 1 % of 3,5 % schatkistcertificaten op 5 jaar ontvangen hebben.

Voor de intrede van die verjaring en dat verval wordt een nieuwe termijn ingesteld die ten einde loopt zes maanden na het inwerkingtreden van deze wet. Tegen aangifte aan het ministerie van Financiën van bedoelde mandaten vóór het verstrijken van voormelde termijn, zal de hoofdsom en interesten aan de rechthebbenden uitbetaald worden door middel van schatkistmandaten.

12. *Rijkspersoneel.* — Bij K. B. van 13 Augustus

1953 (Staatsblad 28 Augustus 1953, 5190) worden de vereisten om bij de Rijkswacht dienst — of verder dienst te nemen vastgesteld.

II. BURGERLIJK RECHT.

Personen en familierecht

14. *Mijnwerkers.* — *Ontheffing van verblijfsbelasting.* — Krachtens de wet van 6 Juli 1953 (Staatsblad 1 Augustus 1953, 4776) kunnen de gemeentebelastingen, bekend onder de naam « belastingen op de logerhuizen » of « verblijfsbelastingen » niet geheven worden op het al dan niet kosteloos verstrekken van gelegenheid voor logies aan de in de steenkolenmijnen te werk gestelde arbeiders, die gewoonlijk in de gemeente verblijf houden, zulks ongeacht hun nationaliteit en de hoedanigheid van de logiesverstrekkende personen of organismen. Een jaarlijkse toelage van 300,— frank per arbeider van vreemde nationaliteit wordt, mits bepaalde voorwaarden, aan de gemeente waar de arbeider ingeschreven is, toegekend.

15. *Verklaring van overlijden van vermiste personen.* — De wet van 30 Juni 1953 Staatsblad 22 Augustus 1953, 5098) keurt het verdrag inzake de verklaring van overlijden van vermiste personen en van de slotakte, ondertekend op 6 April 1950 te Lake Success goed. De bijzonderste bepalingen van het verdrag betreffen de rechtbanken die bevoegd zijn om uitspraak te doen, de voorwaarden waaronder de rechtbanken de verklaring van overlijden uitspreken, de uitwerking van de verklaring van overlijden (ook over deze uitgesproken vóór het in werking treden van het verdrag). Een Internationaal Bureau der verklaringen van overlijden zal worden opgericht, waaraan elke rechtbank het bij haar ingediende verzoekschrift tot verklaring van overlijden en de door haar gewezen beslissingen zal moeten mededelen.

Het verdrag zal gedurende een tijdperk van vijf jaren van kracht blijven, te rekenen van de datum waarop het in werking zal treden, d.i. de dertigste dag na de datum van de neerlegging bij de secretaris-generaal van de toetredingsoorkonde van de Staat die na de nederlegging van de tweede toetredingsoorkonde tot het verdrag toetreedt.

III. HANDELSRECHT.

16. *Oprichting en omvorming van vennootschappen.* — *Banken.* — Bij de wet van 27 Juli 1953 (Staatsblad 15 Augustus 1953, 4986) worden de stichtingsakten van handelsvennootschappen onder Belgisch recht, opgericht om de activiteit geheel of gedeeltelijk over te nemen van de zetels van verrichtingen in België van de banken opgericht in de vorm van vennootschappen naar buitenlands recht en van de aan particulieren toebehorende banken, alsmede de akten van omvorming van de banken, opgericht onder de vorm van vennootschappen naar Belgisch recht met verschillende juridische vorm, vrijgesteld van het evenredig registratierecht; zij worden geregistreerd tegen het algemeen vast recht.

De aandelen en deelbewijzen uitgegeven in uitvoering van één der hogerbedoelde verrichtingen, zijn vrijgesteld van het zegelrecht tot beloop van het bedrag van het statutair kapitaal bepaald in de akte tot oprichting of tot omvorming. De inkomstenbelastingen en de nationale crisisbelasting zijn niet opeisbaar bij de oprichting of omvorming der vennootschappen opgericht onder de hogerbedoelde voorwaarden.

De bekendmaking van de akten van stichting of omvorming, gedaan overeenkomstig de artikelen 10 en 12 van de samengeordende wetten op de handelsvennootschappen, zal gelden als de betekening vereist door artikel 1690 B. W.

Deze wet is alleen toepasselijk op de vennootschappen die vóór 1 Januari 1956 opgericht worden en de vennootschappen onder gemeenschappelijke naam die zich vóór die datum omvormen in handelsvennootschappen naar Belgisch recht.

IV. RECHTERLIJKE ORGANISATIE EN BURGERLIJKE RECHTSVORDERING.

17. *Rechtbanken van Koophandel.* — De wet van 25 Juli 1953 (Staatsblad 3 en 4 Augustus 1953, 4809) wijzigd artikel 56 van de wet van 18 Juni 1869 op de rechterlijke inrichting. De duur van de mandaten van de leden der Rechtbanken van Koophandel wordt gebracht op 8 jaar; na het verstrijken van hun mandaat blijven de leden evenwel in functie tot hun nieuwe aanstelling of de aanstelling van hun opvolgers.

18. *Gerechtskosten.* — *Vergoeding van deurwaarders bij de rechtspleging tot tenuitvoerlegging uitgeoefend op verzoek van het Bestuur der Registratie en Domeinen.* — Bij K. B. van 31 Juli 1953 (Staatsblad 5 Augustus 1953, 4822) wordt de vergoeding der deurwaarders bij de tenuitvoerlegging, uitgeoefend op verzoek van het Bestuur der Registratie en Domeinen, forfaitair vastgesteld, wanneer de kosten van de rechtspleging ten laste van 's lands Kas blijven.

19. *Gerechtskosten.* — *Bezoldiging van technisch adviseur in pachtwet.* — Krachtens artikel 19, § 2, van de pachtwet van 7 Juli 1951, welk artikel het nieuwe artikel 59 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering vormt, moet de verweerder vooraf gaandelijk in verzoening worden opgeroepen. In de loop van de verzoeningsprocedure kan de vrederechter op eigen initiatief of op verzoek van partijen, het advies inwinnen van een technisch adviseur. De bezoldiging van deze technische adviseur zou worden vastgesteld volgens een tarief te bepalen bij K. B.

Het K. B. van 29 Juli 1953 (Staatsblad 22 Augustus 1953, 5115) stelt thans deze bezoldiging vast; het regelt verder de wijze waarop en de vorm waarin de provisie nodig ter bezoldiging van de technische adviseur moet worden betaald.

V. ARBEIDSRECHT EN MAATSCHAPPELIJK HULPBETOON.

20. *Fondsen voor bestaanszekerheid.* — Krachtens de wet van 28 Juli 1953 (Staatsblad 6 Augustus 1953, 4841) kunnen door de Koning bindend worden gemaakt de door de paritaire comité's overeenkomstig de besluitwet van 9 Juni 1945 genomen beslissingen betreffende de toekenning van bijkomende voordelen in zake sociale verzekering en de oprichting van fondsen voor bestaanszekerheid. Deze fondsen genieten rechtspersoonlijkheid.

21. *Gemiddelde jaarlijkse bezoldiging van de zeelieden der koopvaardij voor toepassing van de zeeongevalwet.* — Bij K. B. van 10 Juli 1953 (Staatsblad 20 Augustus 1953, 5063) worden met ingang van 1 October 1951 de gemiddelde jaarlijkse bezoldigingen, welke tot grondslag dienen voor het bepalen van de vergoedingen wegens arbeidsongeval overkomen aan de zeelieden der koopvaardij, en van de bijdragen aan de Gemeenschappelijke Kas voor de Koopvaardij, vast-

gesteld overeenkomstig een bij dit besluit gevoegde tabel.

22. *Basislonen der vissers voor toepassing van de zeeongevalwet.* — Bij K. B. van 10 Juli 1953 (Staatsblad 20 Augustus 1953, 5066) worden de gemiddelde jaarlijkse lonen of winsten welke tot grondslag dienen voor het bepalen van de vergoedingen, uit te keren aan de vissers bij toepassing van de wet van 30 December 1929, gewijzigd bij deze van 6 Januari 1934, bij de besluitwet van 28 Februari 1947 en bij de wet van 7 April 1953, vastgesteld overeenkomstig een bij dit besluit gevoegde tabel.

23. *Bijdragen te betalen door de reders aan de Gemeenschappelijke Kas voor de Zeevisserij.* — Het K. B. van 10 Juli 1953 (Staatsblad 20 Augustus 1953, 5068) stelt de bijdragen vast welke de reders aan de Gemeenschappelijke Kas voor de Zeevisserij moeten betalen.

24. *Bijdragen en premiën te betalen aan de Gemeenschappelijke Kas voor de Koopvaardij.* — Het K. B. van 30 Juli 1953 (Staatsblad 20 Augustus 1953, 5070) stelt de bijdragen en premiën te betalen door de reders aan de Gemeenschappelijke Kas voor de Koopvaardij vast.

25. *Internationaal arbeidsrecht.* — *Migrerende arbeiders.* — Bij de wet van 10 Juli 1953 (Staatsblad 20 Augustus 1953, 5046) wordt het Internationaal Verdrag (n° 97) betreffende de migrerende arbeiders en van de Bijlagen, herzien te Genève op 1 Juli 1949 door de Internationale Arbeidsorganisatie, goedgekeurd.

Dit Internationale Verdrag bepaalt de verplichtingen t.a.v. de migrerende arbeiders van elk lid der Internationale Arbeidsorganisatie, waarvoor het Verdrag van kracht is.

De Bijlagen handelen over de werving, de plaatsing en arbeidsvoorwaarden van migrerende arbeiders, niet geworden krachtens regelingen voor groepsmigratie, getroffen onder toezicht van de regering, over de werving, plaatsing en arbeidsvoorwaarden van migrerende arbeiders geworden krachtens regelingen voor groepsmigratie, getroffen onder toezicht van de regering en over de invoer van persoonlijke eigendommen, gereedschappen en uitrustingsstukken van de migrerende arbeiders.

26. *Binnenscheepvaart.* — *Minimum lonen.* — Bij K. B. van 12 Augustus 1953 (Staatsblad 28 Augustus 1953, 5211) worden de beslissingen van 26 Februari 1953 van het Nationaal Paritair Comité van de Binnenscheepvaart, betreffende de vaststelling van de minimumlonen in de binnenscheepvaart — vrachtvervoer en de binnenscheepvaart — sleepdiensten voor binnenschepen, alsook de koppeling van deze lonen aan het indexcijfer der kleinhandelsprijzen van het Rijk bindend gemaakt.

27. *Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.* — *Vrijstelling van bijslagen.* — In uitvoering van artikel 9 van het K. B. van 15 Juni 1953, hetwelk het Regentsbesluit van 16 Januari 1945 betreffende de werking van de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid wijzigd, bepaalt een zeer belangrijk reglement van 13 Juli 1953 van het Bestuurscomité van de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid (Staatsblad 30 Aug. 1953, 5280) de vormen waarin en de voorwaarden onder welke de Rijksdienst mag afzien van het geheel of een gedeelte van de bedragen welke door de werkgevers verschuldigd blijven als verhogingen die toe-

gepast werden wegens wanbetaling, binnen de termijnen, van de bijdragen voor maatschappelijke zekerheid welke betrekking hebben op de aan het derde kwartaal van het jaar 1953 voorafgaande kwartalen.

A. De werkgever zal vrijgesteld worden van de nog verschuldigde bijlagen onder de volgende voorwaarden:

- 1° Betaling vooraf en uiterlijk vóór 31 December 1953 van:
 - a) het volle bedrag der door hem verschuldigde achterstallige bijdragen;
 - b) de verwijsintresten op de achterstallige bijdragen berekend tegen 5 % per jaar en tegen 12 % vanaf 1 Juli 1953 en lopende tot op de dag der betaling van het saldo van die achterstallige bijdragen;
 - c) de eventuele gerechtskosten.
- 2° Betaling vóór 1 November 1953 van de bijdragen betreffende het derde kwartaal van het jaar 1953.
- 3° Indiening van een verzoekschrift bij aangetekend schrijven aan de R. M. Z. vóór 15 December 1953.

B. Indien de werkgever de sub 1° voorziene betaling verricht na de daarin vermelde datum doch ten laatste vóór 31 Maart 1954, zal hij vrijgesteld worden van de twee derden van de door hem verschuldigde bijlagen, op voorwaarde dat hij de bijdragen betreffende de kwartalen na het tweede kwartaal 1953 binnen de gestelde termijn betaald heeft en ten laatste vóór 15 Maart 1954 bij aangetekend schrijven een verzoekschrift bij de R. M. Z. indient.

Indien de werkgever de sub 1° voorziene betaling verricht na 31 Maart 1954 doch uiterlijk vóór 30 Juni 1954, zal hij vrijgesteld worden van één derde der door hem verschuldigde bijlagen, op voorwaarde dat hij de bijdragen betreffende de kwartalen na het tweede kwartaal 1953 binnen de gestelde termijn betaald heeft en vóór 15 Juni 1954 een verzoekschrift indient bij de R. M. Z.

C. De werkgever die uitstel van betaling bekomen heeft of bekomt, kan vrijstelling van bijlagen genieten mits van dit uitstel af te zien.

VI. STRAFRECHT.

28. *Besmettelijke ziekten.* — Bij K. B. van 11 Augustus 1953 (Staatsblad 22 Augustus 1953) wordt de myxomatose van de konijnen onder de besmettelijke ziekten bedoeld bij artikel 319 van het Strafwetboek gerangschikt.

VII. NIJVERHEIDSRECHT.

29. *Bewaring en gebruik van springstoffen.* — Het K. B. van 28 Juli 1953 (Staatsblad 7 Augustus 1953, 4856) wijzigt het K. B. van 29 October 1894 houdende algemene verordening op de fabrieken, de bergplaatsen, de verkoop, het vervoer, de bewaring en het gebruik van springstoffen.

30. *Nijverheid van gegoten glas.* — Het K. B. van 15 Juli 1953 (Staatsblad 29 Augustus 1953, 5232) wiligt een verzoekschrift in betreffende de nijverheid van het gegoten glas, ingediend bij toepassing van het K. B. n° 62 van 13 Januari 1935, waarbij toelating wordt verleend tot het instellen van een economische reglementering van de voortbrenging en de verdeling.

Aan de voortbrengers van gegoten glas worden bepaalde verplichtingen opgelegd; het jaarlijks productievermogen wordt tot 30 Juni 1945 tot 65 % van het totaal productievermogen van de op 1 April 1949 gevestigde installaties beperkt.

VIII. FISCAAL RECHT.

1. Inkomstenbelastingen

31. *Rechtspleging inzake directe belastingen.* — Bij de wet van 23 Juli 1953 (Staatsblad 1 Augustus 1953, 4774) worden de artikelen 7 tot 16 en 20 van de wet van 6 September 1895 betreffende de fiscale aanslagen in zake directe belastingen door nieuwe bepalingen vervangen.

De procedure voor het Hof van Beroep ziet er thans als volgt uit:

a) Het beroep moet bij verzoekschrift in persoon of gemachtigde ter griffie van het Hof worden ingesteld en aan de directeur die de beslissing heeft getroffen bij deurwaardersexploot worden aangezegd.

b) Verzoekschrift en origineel van de aanzegging moeten binnen de veertig dagen na kennisgeving van de beslissing van de directeur ter griffie worden nedergelegd.

c) Onmiddellijk na ontvangst van de kennisgeving van het beroep legt de directeur een concludend verklaarde uitgifte van de bestreden beslissing ter griffie neder, alsmede al de stukken betreffende het geschil; van deze nederlegging wordt dezelfde dag kennis gegeven aan eiser bij aangetekende brief, die, indien hij gebruik wil maken van nieuwe stukken, gehouden is deze neder te leggen binnen de zestig dagen na de nederlegging van de uitgifte van de bestreden beslissing.

d) De directeur beschikt daarop over een termijn van 30 vrije dagen om inzage te doen nemen van het dossier en binnen dezelfde termijn moet hij zijn memoriën, stukken of bescheiden ter griffie afgeven. Eiser kan van deze memoriën inzage nemen, doch hij kan enkel met machtiging van het Hof door het nederleggen van stukken en bescheiden weder antwoorden.

e) Laat een der partijen, na hun oproeping van de griffie bij aangetekende brief, verstek gaan, dan wordt er uitspraak gedaan op de conclusiën van de andere partij; het arrest wordt in elk geval geacht op tegenspraak gewezen te zijn.

f) De zaak wordt berecht zonder tussenkomst van pleitbezorger.

De procedure voor het Hof van Verbreking kan als volgt samengevat worden:

a) De voorziening in Verbreking geschiedt bij verzoekschrift, bevattende op straffe van nietigheid, een bondige uiteenzetting van de middelen en de aanduiding van de geschonden wetten. Het verzoekschrift, voorafgaandelijk betekend aan verweerder, een uitgifte van het arrest, alsmede de stukken tot staving, worden ter griffie van het Hof van Beroep afgegeven binnen de termijn van 90 dagen vanaf de kennisgeving bij aangetekende brief door de griffie van het bestreden arrest.

b) Binnen de 40 vrije dagen vanaf de kennisgeving door de griffie van het Hof van Verbreking van de nederlegging van de stukken, kan verweerder van deze stukken inzage nemen en stukken en memoriën van antwoord afgeven, waarvan eiser inzage mag nemen.

c) Alle arresten worden geacht op tegenspraak gewezen te zijn, partijen aanwezig of niet.

d) Ingeval van Verbreking wordt de zaak naar een ander Hof van Beroep verwezen; de zaak wordt bij dit Hof aanhangig gemaakt door een verzoekschrift dat ter griffie wordt nedergelegd en binnen de 30 dagen vanaf de kennisgeving door de griffie van het arrest van Verbreking bij aangetekende brief aan de andere partij betekend.

De kosten, de lonen der deurwaarders en het getuigengeld worden als in strafzaken geregeld.

De nieuwe wet voorziet aldus op straffe van nietigheid of van verval in acht te nemen termijnen; de betekeningen van de gewezen arresten en van de nederlegging van stukken of memoriën geschieden bij eenvoudige aangetekende brief. De nieuwe wet blijkt een spoediger berechting der zaken te zullen bevorderen.

32. *Bedrijfsbelasting. — gedeeltelijke vrijstelling.* — Bij de wet van 27 Juli 1953 (Staatsblad 14 Augustus 1953, 4974) wordt artikel 27, § 2, van de samengeordende wetten op de inkomstenbelastingen aangevuld met een nieuw lid. Zij breidt de gedeeltelijke vrijstelling in de bedrijfsbelasting uit tot de winsten, die aangewend worden voor het toekennen van aanvullende leningen ten behoeve van de leden van het personeel van het bedrijf, die voor het bouwen of aankopen van een woning voor eigen gebruik een hoofdlening bekomen hebben bij een door de Algemene Spaar- en Lijfrentekas erkende Maatschappij of bij de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom; de voorwaarden van de aanvullende lening moeten ten minste even gunstig zijn dan die van de hoofdlening.

33. *Directe belastingen. — Invordering. — Bezwaarschriften.* — Bij de wet van 27 Juli 1953 (Staatsblad 19 Augustus 1953, 5029) worden maatregelen ingevoerd om de invordering der directe belastingen te bespoedigen.

Par. 1, eerste lid, en par. 2, tweede lid van artikel 59 der samengeschaalde wetten op de inkomstenbelastingen, samengeordend bij Regentsbesluit van 15 Jan. 1948 (Staatsblad 21 Januari 1948) worden door nieuwe bepalingen vervangen. Deze hebben o.m. betrekking op de termijnen van betaling van de bij de bron verschuldigde mobiliënbelasting en van de bij de bron verschuldigde bedrijfs- en aanvullende personele belasting en op de intresten welke in geval van niet tijdige betaling verschuldigd zijn. De intresten worden thans, zowel wat de bij de bron verschuldigde belastingen als wat de niet bij de bron verschuldigde belastingen betreft, berekend per kalenderjaar (resp. 0,50, 0,75 en 1%), terwijl zij vroeger per jaar werden berekend (resp. 8 en 6 %).

De voornaamste wijziging betreft echter de inlassing van een nieuw lid (het derde lid van § 3) bij artikel 61 betreffende het bezwaar en het verhaal tegen de aanslag. Ingevolge het nieuwe lid van artikel 61 moet het bezwaarschrift aanwijzen welke de belastbare grondslag is, op welke de belastingplichtige bereid is de belasting te betalen of het gedeelte der belasting dat hij zich verbindt te betalen, in afwachting van de beslissing die een einde aan het geschil zal maken. Bij gebreke van die aanwijzing maant het bestuur de belastingplichtige bij aangetekende brief aan daaraan te voldoen binnen de twintig dagen.

De invordering van het gedeelte van de belasting tot betaling waarvan de belastingplichtige zich verbonden heeft, mag door alle rechtsmiddelen vervolgd worden en niettegenstaande het bepaalde in de artikelen 11 en 12 van de wet van 15 Augustus 1854 en van artikel 551 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (nieuw lid van artikel 68). Vroeger kon de directoriale beslissing niet ten uitvoer worden gelegd zolang deze niet in kracht van gewijsde was gegaan, althans voor wat de onroerende goederen betrof; voor wat de roerende goederen aanging, was de rechtspraak verdeeld.

Verder worden nieuwe bepalingen voorzien betreffende de overbelasting van ambtswege en de terugbetaling der overbelastingen zelfs na het verstrijken van de termijnen tot reclamatie en beroep.

34. *Verzoeningsrechtspleging in zake directe belastingen.* — Teneinde een vluggere rechtsbedeling in de hand te werken stelt de wet van 24 Juli 1953 (Staatsblad 20 Augustus 1953, 5061) een verzoeningspleging in. krachtens deze wet kan het Openbaar Ministerie bij het Hof van Beroep, tot aan het sluiten der debatten, bij een ter post aangetekend schrijven, ambtshalve vóór zich de provinciale of gewestelijke directeur der directe belastingen en de belastingplichtige in verzoening oproepen. Indien beide partijen er om verzoeken moet het ze te dien einde oproepen.

De verzoeningsrechtspleging ziet er uit als volgt:

a) Binnen dertig vrije dagen na de verzending van de aangetekende brief moet de belastingplichtige ter griffie van het Hof in twee exemplaren een memorie neerleggen, alsmede de stukken tot staving van de bezwaren.

b) De directeur legt binnen de dertig dagen na ontvangst van de memorie van de belastingplichtige door de zorgen van het Openbaar Ministerie, eventueel een memorie van antwoord neder ter griffie.

c) Ten vroegste dertig dagen na de ontvangst van het antwoord van de directeur, roept het Openbaar Ministerie minstens acht dagen bij voorbaat partijen op om voor hem te verschijnen.

Gedurende het verloop van de verzoeningsrechtspleging is de gewone rechtspleging geschorst.

De directeur kan vertegenwoordigd worden door een in dienst zijnde of gepensioneerde ambtenaar van zijn bestuur of door een advocaat, beiden houder van een bijzondere volmacht, vanwege de Minister van Financiën of zijn afgevaardigde, om met de voorstellen van het Openbaar Ministerie in te stemmen.

De belastingplichtige verschijnt persoonlijk, eventueel bijgestaan door een advocaat; hij kan zich ook laten vertegenwoordigen door een advocaat of pleitbezorger, beiden houders van een bijzondere volmacht.

Wanneer partijen met de voorstellen van het Openbaar Ministerie instemmen, maakt dit laatste van hun accoord een akte op en legt ze ter bekrachtiging aan het Hof voor. Het Hof doet uitspraak op de stukken; het kan de bekrachtiging slechts weigeren na partijen behoord te hebben.

De weigering van de bekrachtiging verhindert geen nieuwe verzoeningspoging, welke aan het oordeel van het Openbaar Ministerie alleen wordt overgelaten.

Het arrest van bekrachtiging maakt een einde aan het geschil. Geen enkel rechtsmiddel kan tegen het arrest van bekrachtiging of het arrest tot weigering van de bekrachtiging worden aangewend.

De verzoeningsrechtspleging neemt een einde wanneer, zonder reden, partijen niet verschijnen, de belastingplichtige binnen de gestelde termijn zijn memorie niet nederlegt of met de voorstellen van het Openbaar Ministerie niet wordt ingestemd.

Het Openbaar Ministerie maakt hiervan akte op.

2. Registratierecht

35. *Kosteloze registratie. — Nationale Raad voor de steenkolenmijnen.* — De wet van 27 Juli 1953 (Staatsblad 23 Augustus 1953, 5122) wijzigd de wet van 13 Augustus 1947, houdende instelling van de Nationale Raad voor de Steenkolenmijnen, alsook van het Nationaal Instituut voor de Steenkolenmijnverheid. Een artikel 301ter wordt in het Wetboek der Registratierechten ingelast, krachtens hetwelk, mits bepaalde voorwaarden, kosteloos worden geregistreerd de akten tot vaststelling van een vereniging van kolenmijnconcessies, een afstand, een uitwisseling of een verpachting van een gedeelte van deze concessie.

3. Met het zegel gelijkgestelde taxes

36. Het wetboek der met het zegel gelijkgestelde taxes (Staatsblad 21 October 1938) wordt bij de wet van 27 Juli 1953 (Staatsblad 16, 17, 18 Augustus 1953, 5006) grondig gewijzigd en aangevuld.

De bepalingen der nieuwe wet hebben vooral betrekking op de beteugeling van de overtredingen, het recht van de aangestelden van het Bestuur van Registratie en Domeinen om inzage te nemen van de handelsboeken en bescheiden en desgevallend deze in beslag te nemen. Op straffe van boeten zijn de handelaars gehouden vrije toegang te verlenen aan de agenten belast met een controle der overdrachtstaxe tot hun fabrieken, werkhuizen, enz.

Ingeval van vermoeden van ernstige onregelmatigheden hebben de agenten van het Bestuur der Registratie en Domeinen het recht het domicilie te onderzoeken van de personen bij wie een controle kan uitgeoefend worden.

Dit onderzoek kan niet vóór het opgaan noch na het ondergaan van de zon geschieden. Het moet derhalve toegelaten worden door de vrederechter en gedaan worden met diens bijstand of van een door hem afgevaardigd openbaar ambtenaar. De machtiging tot huiszoeking moet schriftelijk gevraagd worden door de gewestelijke directie.

4. Verkeersbelasting

37. *Verkeersbelasting op autovoertuigen.* — Bij de wet van 27 Juli 1953 (Staatsblad 26 Augustus 1953, 5146) wordt artikel 9 van de wetten betreffende de verkeersbelasting op de motorrijtuigen, samengeordend op 10 April 1951 (Staatsblad 12 Mei 1951), door nieuwe bepalingen vervangen.

Mr H. Boonen.

BALIELEVEN

VLAAMSE CONFERENTIE BIJ DE BALIE TE ANTWERPEN

Ontvangst der stagiaires van het eerste jaar

Ditmaal waren het niet de hoogwaardigheidsbekleders en eregasten die moesten te vriend gehouden worden door een receptie bij de voorzitter der Vlaamse Conferentie. Dat was namelijk wel het geval op 10 October j.l., onmiddellijk na de openingszitting. Zowel de vaste als de vloeibare ere-substanties hadden de kwantiteit en de kwaliteit van die gasten zelf van wie niemand verstek had laten gaan voor deze ontvangst, en de gezellige atmosfeer die de meest disparate en andersgerichte gasten in confraternale topgeest verenigde, bevorderde anderzijds het tempo bij het verwerken van wat aangeboden werd. Zodat het een kringloop werd, maar alles behalve een helse. En toen bij het heengaan de genodigden één voor één de gastvrouw Mr Rombaut-De Bakker en de voorzitter zelf van de Conferentie kwamen danken, lag daar méér in dan in de gebruikelijke beleefdheidsbetuiging. Uw nederige verslaggever herinnert enkel aan dié ontvangst, omdat hij in zijn vorig verslag van schromelijke vergetelheid getuigde door die heuglijke gebeurtenis onvermeld te laten.

* * *

Neen, ditmaal waren het niet de groten der (gerechtelijke en administratieve) aarde, die op Vrijdag 30 October j.l. te 11 u. (voormiddag!) ten huize des Voorzitters werden ontboden, maar wel de meest berooiden der Balie, de verworpingen der wereld: de stagiaires-eerste-jaars. En ze waren er allen. Tevens, zoals het gebruik het voorschrijft, ook de stafhouder en (bijna) alle oud-Voorzitters der Conferentie. Er waren port en Bols, sigaren en sigaretten (zoals het «Vademecum van de Voorzitter der Vlaamse Conferentie» het met Opsomerse en juridische precisie voorschrijft). Er waren ook andere dingetjes nog, want de opsomming in het Vademecum is niet limitatief en het presidentiële paar zeer gul. Maar er was vooral de onvergelykelijke sfeer der Vlaamse Conferentie.

Na de schuchtere nieuwelingen een beetje «op hun gemak» te hebben gezet, heette voorzitter L. Rombaut allen hartelijk welkom. Hij wees de jonge advocaten op het mooie van het beroep dat zij tot het hunne kozen, op de harde en soms ontgoochelende kanten, en op de trage rentabiliteit ervan. Maar ook op de verheven zijde en de voldoening die het bewustzijn brengt alles gedaan te hebben wat men kon. Hij wees en hun op dat zij, Vlaamse Advocaten, thuis horen in de Vlaamse Conferentie, omdat het volk wiens belangen wij te verdedigen hebben, Vlaams is. De leden van de Conferentie staan te allen tijde bereid de stagiaires met raad en daad bij te staan.

Toen stafhouder R. Victor daarop het woord nam, meende deze dat de schaduwzijde der Balie terecht doch voldoende werd belicht en de debutanten met alléén deze zwarte indrukken niet naar moeder mochten terug keren. Hij wees er op dat voor wie wil werken en zich geen moeite sparen, er een voorspoedige weg is langs ons beroep, dat buiten- en bovendien zulke aangename zijden heeft. Van de vrije beroepen leeft alleen bij de Balie de oude studentengeest tijdens gans het leven voort. En de belichaming van die studentikoze confraterniteit, zeide Stafhouder R. Victor, is de Vlaamse Conferentie, waarin ik de mooiste uren van mijn thans 32-jarige advocatenpraktijk heb doorgebracht.

De aanwezigen ademen zichtbaar op... en velen konden blijkbaar niet genoeg krijgen van die sfeer der confraternale studentikoziteit, want het etensuur was reeds lang geslagen eer de laatsten, nog geen honger voelende, huiswaarts togen.

Vergadering van 30 October 1953.

's Avonds kwam Stafhouder Ch. BOELENs spreken over «Het pensioen der advocaten». Het publiek was niet alleen talrijk, maar wel zo talrijk dat wanneer er nog één luisteraar ware bijgekomen, deze de pianostoel voor lief had moeten nemen, want elke zitplaats in de nochtans ruime St Lucasclub was benomen.

De spreker aan de toehoorders voorstellen was ditmaal volkomen overbodig. Wie kent nu niet onze zeer bedrijvige Voorzitter van het Verbond van Belgische advocaten? Zo kon dan ook Voorzitter L. Rombaut dadelijk aan de spreker het woord laten.

Als innovatie (alleen voor vanavond) werden de toehoorders benevens als «Waarde Confraters» ook nog als «Leden der Voorzorgskas» aangesproken, wat ons al dadelijk in de atmosfeer bracht. Spreker schetste dan de veranderde economische omstandigheden tegenover vóór 50 jaar en toonde aan hoe de crisis van '29-'35 de rechtstreekse aanleiding was tot diverse plaatselijke initiatieven er toe strekkend om minstens

enigermate ter hulp te kunnen komen in de interessante gevallen van advocaten of hun familie die door dood of ziekte werden getroffen. De oorlog en andere omstandigheden deden die initiatieven ten slotte stranden.

Tot dan in 1950-'51 de verschillende stafhouders de koppen bijeen staken, en ook het reeds genoemde Verbond het problema op zijn dagorde plaatste. Twee principes werden daarbij vooropgezet: 1) zo zelfstandig mogelijk blijven; 2) aanknopen bij de reeds bestaande wetgeving teneinde een langdurige behandeling in de Kamers te vermijden.

Zo werd dan op 17/3/1951 de Voorzorgskas voor Advocaten gesticht met als oprichters de Eerste Minister, de Minister van Justitie, en alle stafhouders der onderscheidene Balies. Het betreft hier dus een voorzorgskas en geen pensioenkas, want het pensioen is weliswaar de eerste maar toch slechts één der doelstellingen die deze kas beoogt te verwezenlijken.

Twee Koninklijke Besluiten d.d. 28 en 29 September 1953 hebben enerzijds de Raden der Orde toegelaten de advocaten de verplichting op te leggen bij een bepaalde voorzorgskas aan te sluiten en pensioenzegels te gebruiken en anderzijds het pleidooirecht terug ingevoerd.

Stafhouder Ch. Boelens legt vervolgens de techniek uit van het aldus geschapen pensioenstelsel, en we hebben er bijzonder het volgende uit onthouden:

- dat alle advocaten éénmaal een inschrijvingsgeld bij de kas zullen moeten betalen; het maximum ervan was door K. B. van 28/9/'53 op 500,— fr. bepaald, maar een beslissing van de Voorzorgskas d.d. 29/10/'53 heeft het bedrag voorlopig op Fr. 250,— vastgelegd;

- dat de kas verder zal gespijsd worden door het pleidooirecht, de pleidooizegels, een eventuele jaarlijkse bijdrage der advocaten (waarvan echter voorlopig nog geen sprake is), schenkingen en legaten en de opbrengst der belegde kapitalen;

- dat voor het pleidooirecht de deurwaarder op het inleidend exploit een zegel moet kleven, waarvan de waarde later door de Kas aan de partij wordt terugbetaald, zo het blijkt dat geen advocaat in de procedure is tussengekomen;

- dat de pleitzegels door de advocaten bij de plaatselijke Balie dienen aangekocht en door hen op de besluiten of op een placet gekleefd;

- dat de genoemde K. B. enkel een maximum aan geven voor pleidooirecht en pleitzegel, waarvan het juiste bedrag door de Kas wordt bepaald; de Kas heeft alreeds de maxima voorzien in de K. B. gevoelig verminderd;

- dat een advocaat die geen (nog te bepalen) minimum omzet per jaar heeft aan pleitzegels kan gedwongen worden in speciën op te leggen, en een andere, die op een gegeven ogenblik van het jaar zou kunnen bewijzen een (eveneens nog vast te leggen) maximum te hebben overschreden, voor het overige gedeelte van dat jaar kan worden vrijgesteld van het kleven van zegels;

- dat er voor het eerste jaar op een inkomen van minstens 10.000.000 fr. mag gerekend worden, maar de uitkering der pensioenen eerst na dat eerste (proefjaar) een aanvang zou nemen;

- dat eveneens aan de hand van door deskundigen aangelegde statistieken de inkomsten der Kas zullen toelaten aan iedere advocaat van minstens 70 jaar oud en met minimum van 20 jaar Balie een jaarlijks pensioen van circa 50.000 fr. te betalen; (150 à 160 gegadigden);

- dat het daarenboven mogelijk wordt aan iedere

weduwe na het overlijden van haar pensioengerechtigde echtgenoot hetzelfde pensioen te blijven uitbetalen;

- dat bij overlijden van een advocaat vóór 70 jaar en wanneer hij minstens 5 jaar Balieleven had, aan zijn weduwe een pensioen zal uitbetaald worden;

- dat in elk geval de advocaat zal moeten bewijzen gedurende zijn inschrijving op de tabel een werkelijke activiteit als dusdanig te hebben gehad;

- dat het pensioen een *recht* is en de gepensioneerde de Balie *niet* moet verlaten;

- dat vanaf 1 Januari e.k. het stelsel in werking treedt en wij eerstdaags formulieren zullen in te vullen krijgen en 250 fr. inschrijvingsgeld betalen.

Tot slot wees de spreker er op dat de eerste tijd, aan de hand van de werkelijke toepassing van hetgeen gepland werd, precies zal moeten uitgemaakt worden hoe ver men kan gaan, wat er dient toegevoegd, veranderd en verbeterd. Stafhouder Boelens deed dan nog een oproep tot betuiging van goede wil in een geest van solidariteit, vooral bij de beginperiode, want het nieuwe schrikt dikwijls af, en brengt zijn kleine lasten mede.

Het warm applaus dat Stafhouder Boelens te beurt viel, was minstens evenzeer bedoeld voor de onvermoeibare voorvechter in hem van ons aller belangen als wel voor de spreker van de avond.

Er volgde dan een levendig spel van vragen en antwoorden, allerlei over de verschillende consequenties van het pensioenstelsel. Alles hiervan weergeven zou ons te ver leiden. Samenvattend kan men zeggen dat er inderdaad nog veel te regelen zal blijven na de eerste opgedane ondervinding.

Voorzitter L. Rombaut richtte zich eerst tot de spreker om hem te danken voor zijn ons zozeer aanbelangende voordracht. Daarna tot de stagiaires om hen aan te zetten van nu af aan reeds een onderwerp voor te bereiden in verband met de stagiairesprijskamp «Herman De Jongh» die bij het einde van het gerechtelijk jaar zal doorgaan. Tenslotte tot alle aanwezigen om hen op te roepen tot de volgende vergadering van de V. C. welke zal doorgaan op Vrijdag 13 November e. k. te 20 uur in St Lucasclub, en waar Mr Josse Mertens de Wilmars zal spreken over «Groeiend Europa».

J. G.

JONGE BALIE VAN KORTRIJK

Plechtige openingszitting van Zaterdag 31 October i.l.

Zaterdag i.l. hield de Jonge Balie van Kortrijk haar plechtige openingszitting in een der stemmige zalen van het Stadhuis dezer stad. De Voorzitter der Jonge Balie, Mr Declerck opende de zitting voor een uitgelezen gezelschap waarin talrijke magistraten zowel van de rechtbank van eerste aanleg als van de rechtbank van koophandel en van het parket aanwezig waren. Talrijke afgevaardigden der zusterconferenties, alsook een vertegenwoordiger der Balie van Rijsel, woonden de vergadering bij.

Het was een uitstekend gedacht van de Jonge Balie als feestredenaar op deze zitting uit te nodigen Prof. Zeger Van Hee, der Universiteit te Leuven. Inderdaad, deze geleerde, die beschikt over zo uitzonderlijke rijke gaven, is iemand die weinig publiceert en die men moet horen om te kunnen genieten van zijn ongeëvenaarde cultuur, zijn geestrijk betoog en zijn uiterst verfijnde welsprekendheid.

De voordrachtgever had als onderwerp gekozen «Over recht» en dit was voor hem de aanleiding

om een overzicht te geven van zijn subtiële meditatie over het diepere wezen van het recht.

Prof. Van Hee sprak gedurende anderhalf uur en hield voortdurend zijn gehoor in de uiterste spanning. Zijn rede was een werkelijk feest voor de geest. Naar aanleiding van het onderzoek van zekere leerstellingen betreffende het wezen van de rechtswetenschap en de diepere gronden van het recht, vond hij gelegenheid om uit te weiden op allerlei nevenliggende cultuurterreinen, zonder nochtans een enkel ogenblik de vaste draad van zijn betoog uit het oog te verliezen.

De redenaar ving aan met er op te wijzen dat wij in deze tijd en periode beleven van juridische laagcultuur, die in scherpe tegenstelling staat met hetgeen de juristen voor de beschaving betekend hebben te Rome en in de late Middeleeuwen. De juristenstand lijdt thans aan sociale onderwaarding en wordt verdronken door de vaklieden van tenslotte inferieure levensuitingen zoals economie, finantie, politiek.

De wezenlijke vraag bestaat er in te doorgronden om welke reden wij de normen van het recht eerbiedigen, waarom wij aan het recht gehoorzamen.

In verband hiermede onderzoekt de redenaar het objectiviteitsmoment in de juridische ervaring, de verhouding tussen de rechtswetenschap en de begripsvorming in de natuurwetenschappen, de leer van de begripsjurisprudentie, die triomfeerde in de 19e eeuw en de betekenis van het wetspositivisme, om te besluiten dat het wezen van het recht opgesloten ligt in een persoonlijke beleving.

Een rede zo vol geestelijk raffinement als deze uitgesproken door Prof. Van Hee is werkelijk niet samen te vatten. Wij zijn de spreker dan ook des te meer dankbaar dat hij aan het Rechtskundig Weekblad wel heeft willen beloven de schriftelijk uitgewerkte tekst van zijn nota's te bezorgen.

Het hoeft niet gezegd dat de rede van Prof. Van Hee stormachtig werd toegejuicht. Al de aanwezigen waren het ermede eens dat het hun zelden gebeurd was een zo hoogstaande, een zo originele rede te horen, uitgesproken in een zo merkwaardige taal.

Na Prof. Van Hee nam ook de Heer Stafhouder Van den Berghe het woord om de vreemde aanwezigen te bedanken.

Na deze zo schitterend geslaagde zitting vergastte de Jonge Balie haar genodigden op een receptie in een aanpalend lokaal en gedurende geruime tijd werd er geproefd en gepraat, doch vooral gediscussieerd over de rede van Prof. Van Hee.

's Avonds had het traditioneel banket plaats in de prachtige zalen van het hotel «Le Damnier». Ditmaal echter was aan dit feestmaal een bijzondere betekenis verbonden. Het werd inderdaad door de Balie van Kortrijk aangeboden ter gelegenheid van het tienjarig stafhouderschap van Mr G. Van den Berghe. Ieder weet dat M. Van den Berghe niet alleen te Kortrijk, doch in heel het land bij al degenen die hem kennen de allergrootste sympathie geniet en het is dan ook begrijpelijk dat het banket te Kortrijk zich heeft afgespeeld in een atmosfeer van laaiend enthousiasme. De Heer Stafhouder De Jaegere was de eerste om Stafhouder Van den Berghe geluk te wensen, te wijzen op zijn zeer bijzondere hoedanigheden, op zijn grote bekwaamheid, zijn hartelijke vriendschap, zijn confraternele offervaardigheid. De Balie van Kortrijk had er dan ook aan gehouden ter gelegenheid van zijn tienjarig stafhouderschap aan Mr Van den Berghe een prachtig geschenk aan te bieden als blijvende herinnering aan deze zo uitzonderlijke gebeurtenis.

Na Stafhouder De Jaegere werden verschillende spreekbeurten gehouden door de hoofden der magi-

stratuur, de Heer Voorzitter der rechtbank, de Heer Voorzitter der rechtbank van koophandel, de vertegenwoordiger van de Heer Procureur des Konings, de Heer Referendaris bij de rechtbank van koophandel, waarna Mr Van den Berghe zelf aan het woord kwam.

Hij bedankte zijn confraters en de magistraten der rechtbank van Kortrijk voor de hulde die hem gebracht werd, in diepgevoelde en roerende bewoordingen en het werd een toast vol verheven gevoelens van vriendschap en goedheid. Het werd ook een geloofsbelijdenis in de deugden van de advocatuur en een betuiging van zeer grote liefde tot het beroep.

Al de aanwezigen brachten aan Stafhouder Van den Berghe een werkelijke ovatie en voor degenen die niet tot de Balie van Kortrijk behoorden en die aanwezig waren op dit feestmaal was het een hartverkwikkend schouwspel te zien welke allerhartelijkste banden de confraters der Kortrijkse Balie met hun Stafhouder verbinden.

Talrijke andere spreekbeurten werden nog gehouden en ieder hield er aan de jubilerende Stafhouder zijn gevoelens te betuigen van bewondering, van verkleefdheid en van hartelijke vriendschap.

Deze hulde aan een zo hoogstaand man als Stafhouder Van den Berghe was dubbel en dik verdiend. Met zijn klaar verstand en zijn hart van goud heeft hij de genegenheid weten te winnen van al die hem kent en lang nog zal de herinnering aan deze heerlijke hulde al de aanwezigen bijblijven.

Het Rechtskundig Weekblad nam deze gelegenheid te baat om ook door haar vertegenwoordiger haar oprechte hulde aan de gevierde Stafhouder te betuigen.

TAALKUNDIGE KRONIEK

Wie schrijft moet nauwkeurig de juiste woorden kiezen en hun betekenis door de omgeving van de zin zodanig afbakenen, dat misverstand en dubbelzinnigheid uitgesloten zijn.

Dr R. Sterkens (1).

VRIENDENBANDEN SMEDEN

Vroeger schreven bekende letterkundigen hun herinneringen op zestig- of zeventigjarige ouderdom. Hiermede wensten zij gewoonlijk hun loopbaan te eindigen.

Tegenwoordig geven sommige schrijvers hun herinneringen eerder uit. De meeste van die werken mogen we als onrijpe vruchten beschouwen. Weinigen zullen dat tegenspreken...

We doorbladerden enige maanden geleden een dergelijke bundel kersverse herinneringen, waarvan de overmoedige auteur pas zijn drie en veertigste jaar heeft bereikt.

Een nauwlettende opmerkzaamheid bracht er ons toe allerlei taal- en stijlfouten aan te tekenen. We gewagen daarenboven niet van de onbekookte voorstellingen en opvattingen, die het boek op veel bladzijden ontsieren.

We wijzen terloops op fouten als:

Zalvende zinnen beluisteren; uit het orgel vluchten huppelende akkoorden naar buiten; was het sein voor de aftocht; het gevang; nietgenaamtekende missiven, het bundel; op een morgen in Juni; dees keer; in de valavond; de zon duwt me in de rug; ik herbegon mijn novelle niet; mijn dank hernieuwen; niet een der geciteerde letterkundigen; in een zijner boeken; die

schone kunstenaars, waarvan de adel van de ware vriendschap, enz.

Op de voorlaatste bladzijde van zijn herinneringen, schrijft de autobiograaf heel ernstig:

Maar (sic) kunst smeedt vriendenbanden voor het leven.

Veertien regelen verder brengt de ontroerde letterkundige, zoals het trouwens past, een erkentelijke groet aan overleden kennissen:

Ten slotte smeedt de kunst vriendenbanden over het graf heen...

Vrienden! Dit woord maakte een ongunstige indruk op ons. Honderden voeren dagelijks een gesprek over autobanden, fietsbanden, enz. Spreken van *vriendenbanden* zal moeilijker gaan. De gebruikssfeer van *band* kunnen we gemakkelijk uitbreiden. In artikelen, brochures en boeken diepen we wellicht op:

draagband,	knieband,	stempelband,
gordelband,	kuipband,	tonneband,
haarband,	kruisbandschrijver,	tulband,
halsband,	liefdeband,	veterband,
hoofdband,	luchtband,	wiepband,
keelband,	prachtband,	

Het woord *vriendenband* staat niet in het woordenboek. Onze letterkundige springt wonderlijk met de taal om. Dacht hij bij het neerschrijven van *vriendenbanden* aan de Franse zegswijzen *liens d'amitié*, die hij op een stuntelige wijze heeft vertaald? Met *vriendenbanden* een plaatsje te gunnen in zijn bandeloze herinneringen, schoot hij een bok, waarmede hij nu helemaal zijn taalkundige bandeloosheid in het daglicht heeft gesteld.

Vriendenbanden!

Is dit woord een barbarisme? Neen! Het is veel meer... We mogen het onbewimpeld een onding noemen. De samenstelling van het woord druist in tegen de regelen van onze woordvorming.

Talentrijke letterkundigen, die hun Nederlands verzorgen, zullen het woord *vriendSCHAPSbanden* kiezen, dat de plaats moet innemen van *vriendenbanden*.

Het werkwoord *smeden* past hier evenmin bij vriendenbanden. We mogen beide woorden met een onverbiddelijke strengheid uit onze geschriften weren. Het werkwoord *smeden* kunnen we door de *band* in enige uitdrukkingen aanwenden:

- 1° *verzen smeden*, slecht rijmen;
- 2° *woorden smeden*, neologismen uitdenken;
- 3° *een aanslag*, *een complot smeden*, beramen;
- 4° *leugens smeden*, uitdenken.

Letterkundigen, die met hun taal niet uit de band willen springen, kunnen wellicht schrijven:

Maar de kunst HAALT de VRIENDSCHAPSBANDEN nauwer toe;

Ten slotte VERSTERKT de kunst de VRIENDSCHAPSBANDEN over het graf heen.

Ik verontschuldig me bij mijn lezers omdat ik ongetwijfeld veel te lang hun aandacht aan banden heb gelegd.

Albert Blontrock.

Taalkundige bedenking

Onze levensstijl (spreken en schrijven) moet zijn: die van een ontwikkeld en beschaafd volk; het kost ons misschien moeite, zekere hebbelijkheden af te wennen in houding en spreekgewoonten, maar het is een noodzakelijkheid. We moeten er naar streven onze

levensstijl tot onze tweede natuur te maken, zodat we nooit uit onze rol van beschaafd mens vallen (2).

Dr R. Sterkens (2).

1) Dr R. Sterkens: *Het Stellen in het Nederlands voor Handel en Administratie*. Brussel, Baude, 4^e, 356 blz. — Cfr. blzn. 85 - 86.

(2) Aldaar, blz. 95.

TIJDSCHRIFTEN

Omnilegie, n° 9 — September 1953.

Wetgeving.

Advocatenblad, n° 8 — 15 October 1953.

Th. Muller Massis, Toepassing van de Preventieve Hechtenis. — J. F. B. Rutgers, Kantongerechtszaken en getuigenverhoor.

Nederlands Juristenblad, afl. 37 — 31 October 1953.

Prof. Dr. J. Prins, Van bewindsregeling tot bewindsregeling in Nieuw Guinea. — Mr H. J. Bernsen, Artikel 8 van de Huurwet. — De Kantonrechters en het ontwerp Huurwet. — Mr H. Welling, Een buitenmodel formulier. — Prof. J. M. van Bemmelen, In Memoriam Dr F. S. Meijers. — Mr L. Bouma, Wijziging Kantongerechtsprocedure.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris - ambt en Registratie, n° 4319 — 31 October 1953.

Prof. Ph. A. N. Houwing, De inhoud van de verbintenis en de overmacht (IV). — G. Nijk, De wijziging van de Huurwet. — Mr A. G. Lubbers Jr., Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Bewijs en verjaring (II).

Journal des Tribunaux, n° 3996 — novembre 1953.

Henri Rolin, La force obligatoire des traités dans la jurisprudence belge. — L. Collin, Controverse à propos de l'article 2 de la loi hypothécaire du 15 août 1854. — Jurisprudence.

Revue Pratique du Notariat Belge, 2369e livr. 10, 20, 30 octobre 1953.

E. Van Hove, La gestion du patrimoine de l'aliéné non interdit ni interné ou séquestré. — Législation. — Revue de la Jurisprudence.

Recueil Dalloz de Doctrine de Jurisprudence et de Législation, 36e cahier — 29 octobre 1953.

Alfred Jauffret, La réforme du registre du commerce. — François Goré, Les conditions morales de l'action de in rem verso; le caractère non injuste de l'enrichissement en cas d'appauvrissement volontaire de l'appauvri. — Suzanne Dureteste, La révocation du mandat de représentation commerciale. — Alex Weill, L'exercice par la femme avant la dissolution de la communauté, de l'action en nullité d'un acte frauduleux du mari accompli en vue d'une instance en divorce. — A. Dalsace, Commentaire du décret du 3 septembre 1953, relatif à l'émission d'obligations convertibles en actions au gré des porteurs.